

STORKEN (*CICONIA ALBA*) I DANMARK.

VED

Å. VEDEL TÅNING.

Danmarks geografiske beliggenhed medfører som bekendt, at flere arter af dets dyreverden her findes i periferien af deres udbredningsomraade. Blandt fuglene befinder saaledes Storcken (*Ciconia alba*) sig her i landet i det nordvestligste hjørne af sit udbredningsomraade. Den findes kun som tilfældig gæst i England og har ifølge omhyggelige engelske undersøgeres udsagn næppe nogensinde været ynglefugl der¹. I Norge er den ligeledes kun en sjælden gæst, og i Sverige findes den vist nu kun i Skaane². Den er almindelig ynglefugl i Holland og langs tysk Nord- og Østersøkyst, men mangler dog paa adskillige af øerne langs Nordsøens sydlige del, paa enkelte findes den. Det er dog ikke her i landet, den gaar længst mod nord i udbredningsomraadet, idet den i Livland har sin nordgrænse ved ca. 59° nordbredde.

Det vil følgelig have zoogeografisk og biologisk interesse at se, hvorledes udbredelsen og forholdene for Storcken er og har været her i Danmark.

Vi ved intet om, naar Storcken er indvandret her i landet efter istiden, om det er sket saa snart lokaliteter, temperatur etc. var passende for arten, eller om det først er sket senere. H. Winge har ikke paavist den hvide Stork blandt de jordfundne fugle fra sten- og jernalder; herfra er derimod flere af de andre store vadere paavist (den sorte Stork, Tranen, Hejren og Rørdrummen). Ad denne vej faar vi da ingen oplysninger om dens forekomst i tidlige tider her i landet.

Man har i tyske ornithologiske værker gjort opmærksom paa, at Storcken højst sandsynligt efter istiden først er indvandret i det nordlige Europa betydeligt senere end mennesket, idet man fremhæver, at det ellers vilde være mærkeligt, hvorfor en saa stor fugl, hvis den fandtes, ikke var blevet helliget en eller anden guddom, da den dog lever mennesket saa nær. Den

¹ I Naumann's Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas, ny Udgave og i Brehms Thierleben, 4. Udgave, findes en angivelse om, at den tidligere skal have været hyppig i England; jeg ved ikke, hvortil denne angivelse sigter.

² Skånes Naturskyddsförening har for nylig foretaget en undersøgelse af Storkens udbredelse i Skaane (meddelt mig af hr. O. Gylling).

skal da heller ikke findes omtalt i de gamle sagn og fabler om dyr herfra. Først efterhaanden som skovene gav plads for agerland og dermed større bebyggelser, skulde Storken altsaa efter disse teorier være indvandret i det nordlige Europa fra sydøst. Men der maa dog blandt andet indvendes herimod, at vi intet som helst ved om, hvornaar Storken har forandret sin levevis og fra træbygger, som den sikkert oprindeligt har været¹, er blevet »husfugl«; om dette er sket, inden den udbredte sig fra sin hjemstavn, eller gradvis ud over et senere større udbredningsomraade er uvist. Man tør ikke uden videre slutte fra Storkens nuværende forhold overfor mennesket til tidligere tiders forhold — dertil viser organismernes levevis sig altfor plastisk.

At Storken allerede ret tidligt, i sammenligning med mennesket, fandtes i visse dele af Europa, hvor den kosmopolitiske slægt *Ciconia* forøvrigt er paavist i miocaene og pliocaene lag, viser fundene ved pælebygningerne i Schweiz og i knoglehulerne f. eks. i det sydlige Frankrig.

Vender vi os derpaa til dansk videnskabelig og uvidenskabelig litteratur ned gennem tiderne for om muligt at finde oplysninger om den hvide Stork her i landet, da møder vi intet eller dog kun hentydninger, hvorpaa intet kan bygges, og det helt op til den allernyeste tid. Det er først, idet den videnskabelige interesse hen mod og med det 19. aarhundrede retter sig mod faunistiske undersøgelser, at der bliver frembragt noget for denne undersøgelse brugbart, og endelig er det egentlig først med N. Kjærbøllings »Danmarks Fugle« (1852) og den interesse for fugleverdenen, som dette værk affødte, at oplysningerne bliver saa minutøse, at de bliver værdifulde.

Et af de allerældste ornithologiske værker paa dansk omhandler Storken, nemlig David Fogs »Dissertatio Historica Physica De Ciconiarum Hibernaculis« fra 1692, et bidrag til

¹ Som fingerpeg i retning af, at Storken oprindeligt har været en træbyggende fugl, maa opfattes, 1) at der endnu overalt i udbredningsomraadet findes kolonier i træer, 2) at den paa trækket meget ofte overnatter i træer, 3) at de øvrige arter af familien *Ciconiidae* (Gadow) er træbyggere (maaske en enkelt sumpbygger fraregnet), og 4) at den afrikanske *Ciconia abdimii* synes at være paa et overgangsstadium mellem at være træbygger og husfugl«, idet den yngler tæt op ad beboede steder, men næsten altid paa træer, sjældent paa bygninger.

hibernationsteorien (o: teorien om fuglenes overvintren i sumpe o. l. st.).

Det er muligt, at folkloristiske studier med tiden vil kunne give nogle oplysninger ogsaa af faunistisk art, naar det nemlig lykkes at tids- og stedfæste sagn, overtro, navne o. s. v. vedrørende de let kendelige fugle; desværre er denne side af ornithologien jo meget lidet dyrket her i landet. I sagn, overtro, remser o. s. v. findes adskillige iagttagelser nedlagt om Storken; men af egentlig overtro, som vi finder den om Ravn, Natravn, Ørn m. fl., findes der meget lidt¹.

Som nævnt foreligger der i dansk faunistisk litteratur kun ganske faa meddelelser om Storken før Kjærbøllings værk 1852. Der findes dog nogle enkelte i faunistiske notitser i manuskript-samlingen paa »Zoologisk Museum«. Heraf skal nævnes et par af de værdifuldeste.

I. C. Urne bemærker i 1755 fra Bornholm, at Storken aldrig yngler der og kun nu og da opholder sig der nogle dage (f. eks. paa Vallensgaard), mens den oftere i foraaet ses paa træk.

Dr. phil. H. Beck har i en udgave af C. Teilmanns »Haandbog i det danske Veideværk« mellem 1823 og (vist) 1842 en notits om, at Storken findes »i visse Egne af Jylland i enorm Mængde, saa at den endog er til Ulejlighed.« Særlig nævnes Viborg, Skive² og Holstebro som storkebyer; sidstnævnte by skal have haft rede »paa hvert Tag«.

C. C. Andreasen nævner 1842, at storken er meget sjælden ved Agger.

Efter 1856 nævnes den af flere som værende i stærk Aftagen; saaledes f. eks. af læge F. Hornemann i Hjørring og omegn (før 1871), af A. H. Faber fra Viborgeggen (1886), og af C. Benthin fra Hammelegnen (1897—1913).

Kjærbølling nævner Storken som meget hyppig ynglefugl; det synes at fremgaa, at den var almindeligst i Jylland, hvorfra nævnes, at der findes »Landsbyer med 20—30 og endnu flere af dens Reder«. Der nævnes intet om, at der skulde være iagttaget tilbagegang nogetsteds i landet.

¹ Her skal henvises til det righoldige materiale, som F. L. Grundtvig har samlet angaaende »Fuglene i folkets digtning og tro«, og som endnu ligger ubenyttet som manuskript paa det kongelige bibliotek.

² Skive nævnes ogsaa af regimentskvartermester Faber fra 1827 (i Tidsskrift for Naturvidenskaberne 1829).

I det følgende er meddelelser om storkens udbredelse, der er samlet her fra landet i aarene 1911(—12) og 1915, sammenstillet med de oplysninger om Storken, jeg har kunnet finde i faunistiske arbejder, publiceret siden »Danmarks Fugle« udkom i 1852. Materialet har været meget uensartet, hvad lokaliteternes stedbetegnelser angaar; saa jeg angiver overalt den enkelte meddelers betegnelse, enten det nu er by, sogn, herred eller det ret ubestemte udtryk »omegn«. Men der er meddelelser fra hele landet, og for alle egnes vedkommende gælder, at der kun er faa mil mellem de enkelte meddelelser. Jeg maa tilføje, at de nævnte »kolonier« delvis er opsøgt paa forskellig vis, og at der næppe findes ret mange andre end de nævnte her i landet. I parentes er ungerens antal i rederne 1915 angivet (første faktor betegner redeantallet, sidste betegner ungerens antal). Alle steder, hvor udtrykket »beboet rede« bruges, betyder det, at reden paagældende aar indeholdt unger.

1. VENDSYSSEL.

Skagen. Ses af og til foraar og forsommer, ikke ynglende. (1911).

Bunken. Plantørboligen har haft en rede til ca. 1900. (1911).

Gaardbogaard. Har den nordligste rede i landet og den eneste rede i Raabjerg sogn. Den »har været i de sidste 25 Aar«. Stærk tilbagegang i Hjørring amt, særlig i 1911. (1911).

Uggerby sogn. Ingen 1911 og 1912. Uggerby kro havde rede til 1910; da kun een fugl og i 1911 ingen fugle. (1911).

Skallerup—Venneberg sogn. Ingen 1911; indtil ca. 1908 2—3 reder paa egnen. (1911)

Hjørring by. 1915 9 ynglende par (7·3, 1·4 og 1·2); 1 par havde ingen yngel, og 4 reder var ubeboet. (1915).

Olai sogn. 1915 en rede med en enlig Stork, ingen yngel siden 1913. (1915).

St. Hans sogn. Lundergaard (1·4), Jonstrup (1·4) og Aastrup (1·4); rederne har været til i mange aar. (1915).

Astrup sogn. Klastrupgaard een rede, Storkene har selv flyttet denne rede engang. Der er 4—5 ubeboede reder paa egnen. (1915).

Poulstrup pr. Vraa. 1915 een rede; til 1913 var der 2 reder. (1915).

Christiansdal pr. Vraa. 1915 een rede. (1915).

Vester Hjermelev sogn. 2 par ynglede i 1911. (1911).

Jetsmark sogn. Ca. 20 par ynglede i sognet i 1911. (1911).

Hvilshøjgaard pr. Øster Brønderslev. Een rede 1911; Ø. Br. skal have haft flere reder. (1911).

Gaardsholt pr. Flauenskjold. Een rede 1911. (1911).

Hellum sogn. Holmgaard 1913 (1·4), 1914 (1·2) og 1915 (1·3); reden er ca. 25 aar gammel og tilflyttet fra Roeslund, da denne brændte. Pilegaards mølle (1·3), her siden 1912; tidligere har den været paa Krænnergaard (siden 1827). (1915).

Dronninglund hovedgaard. 1900 ca. 20—30 beboede reder, 1911 (5 eller) 10¹ beboede reder, 1915 9 beboede reder. (1911 og 1915).

Dronninggaard. Reden blæst ned for faa aar siden, ingen siden da. (1911).

Langholt hovedgaard. 1895 21 ynglende par, 1911 4 ynglende par. (1911). 1915 2 ynglende par, eet par uden unger. (1915).

[J. C. H. Fischer angiver 1863², at »for en Snes Aar siden« var der over 20 par paa Dronninglund; »men saa stort har Antallet dog ikke senere været«. Omtaler, at Storkene kom sent i 1856, at kun tre par (af fem) ynglede paa Dronninglund det aar, at Storkene fra det aar ikke drog samlede bort, og at reder i Vendsyssel ikke fandtes paa træer. Samme forfatter angiver nogle aar senere³, at tilstandene endnu ikke er blevet normale igen. Igen nogle aar senere⁴ synes tilstandene paa Dronninglund at være blevne helt normale; i 1872 ynglede der ialt 21 par, hvoraf oven i købet to i træer (den første rede i træer indrettet 1871). Th. Alving meddeler⁵, at der i 1909 var syv ynglende par paa Dronninglund. Aarsagen til dens aftagen her menes at være afvanding og tørlægning.]

Agersted Fjerdings. 1911 ingen. (1911).

Hjallerup Fjerdings. 1911 een rede beboet. (1911).

Strand Fjerdings. 1911 5 reder beboet. (1911).

Sæby Købstad. 1911 ingen (nogle faa aar tidligere een rede). (1911).

Horsens pr. Langholt. 1 rede paa præstegaarden. (1915).

Asaa. Ingen her og i omegnen 1911. Til ca. 1905 een rede i Asaa. (1911).

Aistrup sogn. »Kun ynglende et Par Steder.« (1911).

Ulsted omegn. Gjettrup hovedgaard een rede beboet. (1909 og 1915). Hals (antal par ubekendt, men ynglede her 1909). (1911). Nørreskovgaard een rede. (1915).

Øster Hassing sogn. Vist kun een rede i sognet. (1911).

¹ Fra to meddelere; angivelsen om 10 par er sikkert rigtig (se »D. o. F. T.« VI p. 135).

² »Naturhistorisk Tidsskrift«. 3. Række. II. 1863—64.

³ — — 3. Række. VI. 1869—70.

⁴ — — 3. Række. VIII. 1872—73.

⁵ »D. o. F. T.« VI. Aargang 1911—12.

2. HANHERRED, THY, MORS OG SALLING.

Nørøkse pr. Halvrimmen. I Nørøkse og omegn 1911 to beboede reder. (1911).

Aggersund. Een rede. (1911).

Gøttrup sogn. Vist en halv snes reder i sognet. (1911).

Tømmerby og Lild sogne. Ca. 10 reder beboede i 1911. (1911).

Thisted og omegn. »I Thisted, Skinnerup, Hinding, Ræhr, Torp, Hunstrup, Lyngholmgaard pr. Bedsted (to Par), Skovsted -- i saa godt som hver Landsby er der i alt Fald et enkelt Par. Forsvunden fra Madstedgaard pr. Bedsted paa Grund af Ladens Ombygning og Tækning med Bølgeblik. Forsvunden fra Ø. Vandet, uvist af hvilken Grund.« (1911).

Vang sogn. I 1911 var der tre beboede reder, i 1915 ingen (Færgeborg, Schäfergaarden og Egebæksande i den udtørrede Sjøring sø). (1911 og 1915).

Kolby pr. Hørdum. Aarup een rede, Hassing to reder, Legind een rede. (1911).

Vestervig omegn. »Findes alm. ynglende og i hvert Sogn heromkring Vestervig-Agger Sogn; men kun en enkelt Rede paa hvert Sted.« (1911). Vestervig præstegaard beboet i flere aar (1911 og 1915 (1·4)). Vestervig kro beboet 1911, 1915 kun en enlig Stork (ombygning). I Agger en rede, som undertiden bebos af en enkelt Stork. Tandrup hovedgaard een rede 1915 (1·4). Lyngholmgaard een rede 1915 (1·1) — tidligere en til (se ovenfor). Gl. Ørumgaard een rede (1915) (1·3). Søvang ingen Storke 1915 (ombygning). (1911 og 1915).

Hvidbjerg og Lyngs sogne. Ynglede vist ikke her 1911. Tidligere har der været to reder beboet (1911).

Odby og Sønderbjerg sogn. To reder beboet 1911. Indtil ca. 1900 var der fem reder. (1911).

[P. V. Heiberg meddeler fra 1869–1879¹: »I Thy yngle kun faa Par. Den synes at aftage Aar for Aar.«]

Sejerslev (Mors). Sejerslev havde een rede og Sønderdraaby een rede 1911. (En anden meddelelse gaar ud paa, at paa en kvadratmil med Sønderdraaby som midte fandtes 1911 6–7 reder beboet). (1911).

Karby. I 1911 meddeles der, at der findes enkelte par i de fleste byer i omegnen, i 1915 meddeles der, at der er sket stor tilbagegang.

Nykøbing by. Eet, højst to par ynglende 1915.

[A. H. Faber skriver i sine optegnelser fra Mors (1884–86) om den hvide Stork²: »Yngler hist og her paa Landet, men ikke talrigt; flere Par have Rede i Nykjøbing.«]

¹ P. V. Heiberg: Thylands Fugle. 1886.

² A. H. Faber: Morsøs Fugle. 1887.

Livø. Findes ikke ynglende her (frøer er sjældne); for adskillige aar siden skal der have været reder paa øen. (1915).

Haasum, Volling og Ramsing sogne. Tre reder beboet 1911 i Haasum og Volling sogne (ynglede ikke i Haasum og Volling 1912, da storkene kom sent). I 1915 havde een rede yngel i Haasum (1·4), i den anden rede ingen unger. Sandsynligvis var reden i Volling sogn (Refsgaard) beboet 1915. En rede paa Bustrup (Ramsing sogn) havde ingen unger 1915. (1911 og 1915).

Hem-Hindborg og Dølby sogne. Ingen ynglende 1911; til ca. 1905 een rede i sognene.

Lyby kommune. Der findes reder, men ingen ynglende Storke. (1911).

Hjerk-Harre kommune. 4—5 ynglende par i 1911. (1911).

Grønning (ved Hvalpsund). Ingen ynglede i landsbyen eller dens nærmeste omegn. (1911).

Skive by. Ca. 1875 omtrent 50 reder i byen, paa Alcens gaard ved torvet f. eks. 14 reder; 1915 12—15 reder. (1915).

3. HIMMERLAND.

Aalborg. I 1911 fandtes 3 beboede reder (paa det Smithske jernstøberi, paa Haraldslund paa Kastetsvej og paa Aalborghus — den sidste har enkelte aar været ubeboet), desuden fandtes to ubeboede; forholdet var det samme i 1915. Siden 1905 er der forsvundet to reder (ved nedrivning og ildebrand). (1911 og 1915).

Sørup by (Buderup sogn). »Yngler ikke i Byen, men i flere af Nabobyerne er der mange Reder.« (1911).

Hæsum by. Eet par i mindst tyve somre; dette par har altid kunnet hævde retten saavel til Hæsum by som til nabobyen Estrup (1915).

Gudumholmegnen. I 1915 eet ynglende par. I selve Gudumholm fandtes til ca. 1910 to beboede reder, nu ingen.

»I Fjellerad By og uden for Gunderup findes Storkereder bygget paa Telefonpæle«. (1915).

Skalborg. Een rede. (1915).

Gravlev. En rede beboet paa skolen. (1915).

Ellidshøj station. Een rede. (1915).

Tulsted. Een rede. (1915).

Riishøj. Een rede. (1915).

Louisendal. Een rede. (1915).

Støvring. Een rede. (1915).

Sønder Kongerslev. Een rede i nærheden af byen. (1915).

Nørre Kongerslev. Een rede. (1915).

Blenstrup og omliggende sogne. Dollerup (1·2), Horsens (1·3), Sejlstrup (1·2), Thustrup (1·3), St. Brøndum (1·3), Komdrup (1·4) — her ogsaa et par uden unger i aar —, Gjerding et par uden unger. I Lyngby sogn var der for ca. 50 aar siden mange, »een Gaard i Byen 7 Storkefamilier, og paa hver af de fem Ud-

flyttergaardes Lader een Familie.« Til de sidste aar eet par paa førstnævnte gaard, nu ingen. Udtørring menes at være den væsentligste grund til denne aftagen. (1915).

Skørping og omegn. I omegnen kun 3—4 reder og ikke mere end een i hver by. Antallet menes at være ret uforandret i de senere aar. (1911).

Veddum. »Storken yngler i stort antal i Veddum by; der var i 1911 2—3 reder paa længerne af flere gaarde, men noget bestemt antal kender jeg ikke.« Ca. 1895 var der over 50 beboede reder, i 1915 var der 19 beboede reder. (1911 og 1915). Veddum kendt som storkeby i hele det østlige Himmerland. 1 rede paa et piletræ. (1915.)

Skelund by. Een eller to reder beboet. (1915).

Bælum sogn. I 1911 var der 3 storkereder i sognet, de to havde i hvert tilfælde unger. I Bælum by een rede beboet 1915. (1911 og 1915).

Solbjerg sogn. 3 beboede reder i flere aar. (1915).

Rold. Een rede. (1915).

Rostrup. Een rede. (1915).

Vive og omegn. Vive og Ove begge een rede. (1911).

Løgstør og omegn. (Oplysningerne gælder det nordvestligste Himmerland indtil 1—2 mil syd for Løgstør). Ranum præstegaard een beboet rede gennem mange aar; en rede i Løgstør beboet i 1911, ikke mere beboet; en rede i Munksjørup nu og da beboet (ikke 1911), en rede i Vilsted beboet til 1914 (1915 kun en enlig Stork), i Vindblæs sogn een rede beboet gennem flere aar, i Lundby sogn een rede beboet 1915, i Ovdrup sogn ingen reder hverken i 1911 eller 1915. Flere steder er der gjort forsøg paa at faa Storke til at fæste bo, men uden held. Der findes meget betydelige eng- og kærstrækninger. (1911 og 1915).

Ulstrup sogn. 5—7 reder beboet 1911. (1911).

Østerbølle og omegn. 3 reder. (1911).

Vesterbølle by. »Længere tilbage i Tiden¹ skal her have været mange, der nævnes 24«. 1914 var der fire beboede reder, i 1915 tre beboede reder; der skal ikke de sidste aar være sket nogen nævneværdig forandring. (1915).

Aalestrup og omegn. (Oplysningerne er samlet fra flere miles omkreds 1911, alle reder her menes dog ikke at være kommet med; de nævnte byers og steders redeantal dog ret paalidelige). Aalestrup 2 reder, Hvam 3, Fjelsøe 2, Simested 1, Restrup 1, Thorup 1, Binderup 2, Højslev mølle 1, Kastrupgaard 1, Rørbæk 4, Ravnkilde 4, Kongens Thisted 1, Nørager 1, Ømark 1, Korsøgaard 1, Lerkenfeldt 2 (vist ikke unger i 1915), Ullids 1 (vist ikke unger i 1915); Tanstrup 1, Lynderupgaard 1. (1911).

Lovns. En rede, der var beboet i 1911, havde vist ikke unger i 1915. (1911 og 1915).

¹ Af en anden meddelelse fremgaar det, at dette maa gælde for midten af 90'erne.

Hobro og omegn. Hobro by havde 1915 3 ynglende par (3·4) og een ubeboet rede, Hvornum by to beboede reder (2·3). En rede i Sølyst er ikke mere beboet. I Valsgaard sogn findes en rede i Redsø; denne var beboet i 30 aar af et par (altid 4 unger), men i 1912 kom kun en enlig stork, og denne har siden »holdt« reden.

Døstrup mølle har haft en rede, som var beboet til ca. 1910. Hannerupgaard een rede (1·4, altid 4 unger). (1915).

[I dansk faunistisk litteratur findes intet om Storken i denne del af landet; en enkelt notits i »Flora og Fauna« 1901 af Fr. Georgsen maa gaa paa Veddum.]

4. VESTJYLLAND.

Holstebro. I 1911 ca. 5 beboede reder. (1911).

Hjerm sogn og omegn. I 1911 meddeltes herfra, at et par reder der paa egnen var kommet til i de sidste aar, saa det syntes, som om storken her var tiltagende i antal; men i 1915 meddeles der herfra, at der nu kun findes en rede i Hjerm stationsby (1·2 — 1914 tre unger), og at Storken er forsvundet som ynglende fra Jegbjerg (hvor der 1913 var unger, 1914 kun en enlig Stork) og fra Vester Ausum (ca. 1912); en rede paa Hjermgaard skal være blevet forladt ca. 1909, da en eng tæt derved blev taget under kultur. (1911 og 1915).

Aulum og omliggende sogne. 1911 ynglede Storken flere steder her. I 1915 havde Moselund (i Aulum sogn) een rede (1·4), som ikke havde haft yngel 1914, da et par dog holdt til der.

Haderup sogn. Der skal findes enkelte reder i sognet, men der vides intet om, hvorvidt de beboedes i 1911.

Staby sogn. I 1911 5—7 beboede reder. (1911).

Tim sogn. I 1911 var to reder beboet; Storken er i aftagende som ynglefugl der i sognet. (1911).

Videbæk. Een rede beboet 1915 (1·4); der er ikke sket forandring her de sidste aar. (1915).

Nørre Vosborg. Til ca. 1905 var der 13 ynglende par paa herresædet, saa stærk aftagen, og i aarene 1911—1915 var der kun 3 rugende par hvert aar. (1915).

Herning. I 1911 var 7 reder beboet i byen. (1911).

Birk. Een rede beboet. (1911).

Askjær pr. Brande. Een rede i Askjær (1·4); der er forsvundet to par; tidligere har der været flere. Gamle folk har set flokke paa een til to snese. Et par reder nedrevet af folk, som ikke kunde lide den urenlighed, som fulgte med at have Storkene boende. (1915).

Vester Mølle pr. Thyregod. Een rede (1·2). (1915).

Sønder Felding sogn. I 1911 fandtes reder beboet paa Sdr. Felding præstegaard og Skovbjerg plantorbolig, een hvert sted. I sognet har der tidligere været endnu to par. (1911).

Stauning. I 1908 syv par og en »løs« fugl, heraf fik de seks par unger, og eet par havde æg, men fik ikke unger. 1909 ynglede seks par, eet par ynglede ikke. 1910 beboedes 7 reder. 1911 ynglede tre par, to par fik ikke unger, og i een rede kun en enlig Stork. 1912 ynglede to par, medens tre par ikke ynglede dette aar. (1912).

Tarm og omegn. I 1915 var een rede beboet i Tarm (1·3), to i Lønborg (1·4 og 1·5), een paa Lønborggaard¹ (1·3), to i Vostrup (2·3), to reder i Skjern (1·3 og 1·4) samt een paa Lundenæs lade (1·4 — oprindeligt 5 æg og 5 unger, hvoraf een blev kastet ned). Følgende steder var rederne ikke beboet 1915: to reder i Tarm, een i Kyvling, to i Laustrup, een i Forsum og een i Vostrup. (1915).

Ølgod sogn. I 1911 var der 5 beboede reder; der har været flere tidligere. (1911).

Grindsted-Morsbøl og Eg sogn. I 1912 var der kun to reder beboet i sognet. (1912).

Hejnsvig. Een rede beboet i 1911 og 1912. (1912).

Sønder Omme og Juellingsholm. I 1911 og 1912 een rede beboet hvert sted. (1912).

Sognene mellem Varde og Nørre Nebel. I 1911 ynglede Storkene i alle disse sogne, og der opgives at være gennemsnitlig 6—7 reder i hvert sogn. (1911).

Varde by. Skal i 1911 have haft ca. 25 reder og i 1915 det samme antal. (1911 og 1915).

Øse sogn. Een rede beboet i Øse by. (1911).

Stenderup (Føvling sogn). 5 reder i 1911. (1911).

Vester Nebel sogn. I 1911 to reder i sognet; et par reder er nedrevet af husene. (1911).

Tjæreborg. I 1911 tre beboede reder; tidligere omtrent det samme antal. (1911).

Ribe by og omegn. I 1915 havde Ribe 15 beboede reder (5·3 + 2·2), og der fandtes mindst tre ubeboede reder². I omegnen fandtes en rede hvert af følgende steder: Lustrup (1·2), Hømlund (1·2), Høm (1·2) og Tved (1·4); desuden havde Obbekjær tre beboede reder, hvoraf den ene ikke kom til at indeholde unger (4 æg) — (1·3 + 1·4). Vilslev har tidligere haft dobbelt saa mange reder beboet som nu.

Fanø. Storken findes ikke ynglende paa øen; paa besøg ses den jævnligt. Maaske har der engang tilbage i tiden været en rede i Sønderho³. (1911).

[I »S. H. A. Rambusch: Ringkjøbing Fjord. 1900.« findes Storken opført som ynglende ved fjorden; ellers findes intet i litteraturen fra Vestjylland.]

¹ Skal tidligere have haft en del beboede reder (H. Winge).

² En anden meddeler angiver ret ubestemt 20—30 reder, og at der stadig bliver færre.

³ Skal dog have ynglet i Rindby 1911.

5. ØSTJYLLAND.

Dalbyneder og omegn. Følgende steder fandtes i 1911 een rede: Overgaard, Bjerge, Udbyneder, Dalbyneder, Havndal, Trudsholm, Stangerum og Udbyhøj, og følgende steder to reder: Binde-rup og Kastbjerg. Der fandtes flere reder, men ubeboede. I 1912 var et par af disse ovennævnte ikke beboede. Gamle folk fortæller, at egnen har været meget rig paa Storke. De store engstrækninger er næsten alle afvandede og kultiverede. (1911 og 1912).

Tørring. To par ynglede 1911 i selve byen, to par paa ud-flyttergaarde. (1911).

Glenstrup. Ved præstegaarden findes en rede paa et træ. I 1912 ynglede parret ikke, 1913 blev æggene ødelagt af en fremmed Stork, 1914 unger (1·2) og 1915 ligeledes unger (1·4). (1915).

Vammen sogn. 1911 ynglede tre par, eet par ynglede ikke.

Taanum. For nogle aar siden 10 beboede reder (ca. 1910), 1915 to ynglende par, een rede med en enlig Stork. For faa aar siden endnu 4 reder i træer (heraf er tre blæst ned, een forladt). (1915).

Randers. I 1915 ynglede ca. 5 par i selve byen. (1915).

[F. C. Fencker siger om Randerseggen¹: »Ingensteds i Danmark har jeg truffet denne Fugl i saa stort Antal som i og omkring Randers.« I selve byen skal antallet have været særdeles stort. »I Landsbyerne langs Fjorden findes næppe en Gaard, hvorpaa der ikke er en Storkerede, og flere Steder har jeg set fire Reder paa een og samme Gaard.« Og Niels Hedin siger om samme egn²: »Ciconia alba (Hvid Stork) er overordentlig alm. i Randerseggen. Foruden at der yngler et særdeles stort Antal paa Tagene i Byen, har næsten hver Gaard i Omegnens Landsbyer mindst 1 Storkerede.« Særlig nævnes landsbyen Taanum som havende mange reder, hvoraf flere paa træer].

Hr. T. Strange, Helnæs, meddeler: »Fenckers Optegnelser ere sluttede 1872, og kom jeg til at boe 1¹/₂ Mil Syd for Randers 1884 altsaa kun 12 Aar efter, men allerede den Gang var der ikke særlig Mange Storkereder paa Husene i Randers By.«

Fjellerup sogn (pr. Tranehuse). I 1911 angives der at være 3—4 beboede reder, i 1915 ingen; en rede i Østergaardhave havde dette aar kun en enlig Stork (reden i et træ). (1911 og 1915).

Vejlby sogn. Der fandtes i 1911 fire reder, men af disse havde tre (i Revn) ingen unger, medens een (i Vejlbj) havde unger dette aar. (1911).

[I »A. Estrup: Nogle Optegnelser fra Egnen omkring Skaføgaard«³ er Storken kun nævnt].

¹ F. C. Fencker: Nogle Iagttagelser over Fugle i Egnen omkring Randers. »Naturhistorisk Tidsskrift«. 3. Række. VIII. 1872—73.

² Niels Hedin: Iagttagelser over Randersegnens Fuglefauna: »Flora og Fauna«. VII. 1905.

³ »D. o. F. T.« VIII. 1913 14.

Gjerrild og omegn. Følgende steder skulde i 1915 have haft een rede beboet: Karlby (1·2), Veggerslev (1·2), Glæsborg (1·2), Selkjær (1·3); Gjerrild tre reder beboet (3·2) og 2 reder, som har været ubeboet i 3—4 aar. I 1914 var en rede i en poppel i Bønnerup beboet, ved Mejlgaard findes en ubeboet rede ligeledes i en poppel. I 1903 angives der i Gjerrild by og udflyttere at have været »mindst en Snes Reder«, i 1911 12 reder. Meddelelsen angiver, at een rede i Fjellerup og i Østergaard have hver 1915 haft to unger; dette stemmer ikke med ovennævnte meddelelse fra selve Fjellerup. (1911 og 1915).

Mols. Grønfeld, Egens og Vrinneres havde i 1911 hver een rede beboet. (1911).

En anden meddeler skriver i 1911 om Djurslands sydlige del, at Storken er hyppig ved det inderste af Kaløvig, om Kolindsund samt ved Femmøller (mellem Kaløvig og Æbeltoftvig), og at antallet synes at stige. Ovennævnte Meddelelser fra Grønfeld, Egens og Vrinneres ved Kaløvig og fra Vejlbj sogn synes ikke at bekræfte en del af denne meddelelse.

Thorsager. »Thorsager er som Storkeby stærkt paa Retur. Der har i sin Tid været over 50 beboede Reder.« Ca. 1905 var der 12 beboede reder, hvoraf 6 paa præstegaarden, 1911: 8 reder, 1914: 4 reder, 1915: 3 reder og 1915: 2 reder. (1911 og 1915).

Ørum sogn. I 1911 var tre reder beboet her. (1911).

Johannesbjerg pr. Langaa. Een rede beboet 1915. (1915).

Vissing. 1911 ca. 16 beboede reder, 1913: 14, 1914: 10 og 1915: 11. »Grunden til den stærke Aftagen fra 1913 til 14 var, at en Ildebrand ødelagde et Par Gaarde, hvorpaa der var nogle Reder.« (1911 og 1915).

Søby sogn (pr. Hammel). I 1915 havde Vadsted 3 reder beboet, Svendstrup een (1·3). Ingen forandringer har fundet sted i de sidste aar. (1915).

Viborg og omegn. Ca. 1896 havde Viborg by 18 beboede reder, i 1911 var tre reder beboet, i 1915 var seks reder beboet, og der fandtes to ubeboede (i 1914 ikke saa mange beboet). En af rederne havde fem unger, som alle kom paa vingerne (1·5). Brunsaa avlsgaard havde i 1915 een beboet rede; denne beboet i de sidste fire aar. Skovsgaard een rede beboet i 1915. Randrup een rede beboet i 1915. (1911 og 1915).

[J. D. Christiansen skriver¹: »Hvid Stork forekommer nu kun temmelig sparsomt. Dog yngler der et Par Storke hist og her, i Viborg endog flere Par.«]

Lee sogn (ved Bjerringbro). I 1911 een rede beboet (i Kolbæk), samme rede beboet 1915 (1·3); ingen forandringer. Øster Viskum havde 1915 een rede (1·2). (1911 og 1915).

Viskum sogn. I ca. 1905 fandtes 8 beboede reder, i 1911 kun 4 beboede reder. (1911).

¹ J. D. Christiansen: Viborg Omegns Fugle. Viborg. 1890.

Bjerring sogn. 1911 een beboet rede. (1911).

Bjerringbro og omegn. Der meddeles herfra i 1911, at der er færre ynglende end tidligere; særlig faa i 1911, da Storkene kom sent og flere par da ikke ynglede. I 1915 siges der, at der ingen forandringer er sket de sidste aar.

Bjerringbro havde 1915 een, Hjermind to, Sahl een, Løvskaal fire (ligesaa i 1911), Vindum een og Borridsø een rede beboet. Hjermind skal tidligere have haft mange Storke.

Ans (i Grønbæk sogn). Ca. 4 beboede reder i 1911. Allingskovgaard een rede. (1911).

Elsborg sogn. 2—3 reder beboet i 1911. (1911).

Kellerup og omegn. Kellerup by havde en rede beboet 1911, i 1915 holdt et par til her, men havde da ikke ynglet de sidste aar og gjorde det heller ikke 1915. Der findes mange tomme reder paa egnen. I omegnen fandtes i 1911 følgende reder beboet: Torning sogn 3 reder, Mavsing mølle een, Skovhusgaard (Vinderslev sogn) een, Vinderslevgaard een, Aunbjerg een og Lise-lund een rede. (1911 og 1915).

Silkeborg og omegn. Til 1894 ynglede et par aarlig i en gammel ask ved papirfabrikken, da træet blev fældet, forsvandt Storkene. Storken skal paa egnen have været mere almindelig tidligere. Øster Kejlstrup havde 1911 een rede beboet, Virklund og Them byer i 1911 enkelte reder, og Sinding havde 1915 een rede beboet. (1911 og 1915).

Kragelund, Funder og Engesvang sogne. I 1911 fandtes to reder i Kragelund og een rede i Funder sogn; næppe mere end eet par til i de tre sogne. (1911).

[Hans Jensen skriver herfra¹: »Den hvide Stork synes at tage til i Antal paa Egnen.«]

Ejstrup sogn. Der har tidligere været een rede i Gludsted (1915 en enlig Stork) og een i Hvillum. 1911 ynglede der endnu eet par, 1915 ingen. (1911 og 1915).

[N. Larsen skriver herfra²: »Der yngler kun 2 Par i Ejstrup Sogn; der har ikke været flere i de sidste 25 Aar.« (1874—1901).]

Brædstrup-Ring-Grædstrup sogne. I 1911 fandtes følgende reder: Kastrupgaard (1·3), præstegaarden (1·4) og Vingumgaard (1·3). (1911).

Skanderborgegnen. De fleste landsbyer i egnen skal i 1911 have haft sin rede. Dog kom Storken sent i 1911, saa der var ikke yngel alle steder dette aar. (1911).

Malling og Starup. Havde 1915 hver een rede beboet; ikke andre i egnen, skønt folk forsøger at faa Storke til at sætte bo ved at anlægge reder. (1915).

¹ Optegnelse fra Them sogn og nærmeste omegn 1864—1906. »Flora og Fauna«. X. 1909.

² N. Larsen: Bidrag til den jydsk Fuglefauna. »Flora og Fauna«. III. 1901.

[P. Herschend meddeler¹ fra egnen mellem Aarhus og Horsens, at en rede paa Herschendsgave har været beboet fra 1843—1884, men skriver ellers: »Det synes iøvrigt, som om Storken Aar for Aar tager betydeligt af i Antal...«].

Falling sogn. I 1911 fandtes een rede beboet følgende steder: Falling, Amstrup, Vads mølle og Aakjær mejeri. Til en rede i Aalstrup kom ingen Storke i 1911; i Falling var der til 1908 to reder. (1911).

Horsens og omegn. Horsens by havde i 1898 7 beboede reder, i 1910 een og i 1911 ingen. Straffeanstalten havde 1898 4 beboede reder, 1911 een beboet rede. Stensballe havde 1911 een beboet rede. Hansted og Egebjerg havde i 1911 flere reder i brug, i 1915 var der kun een rede beboet hvert sted. I 1900 skal der i Hansted by have været mindst een rede paa hver gaard, ja, indtil 4 paa hver.

Byholm havde 1911 een rede beboet. (1911 og 1915).

Ølholm. Meddeleren, der har været i egnen siden begyndelsen af halvfemserne, skriver, at der i Ølholm 1895 fandtes 38 reder, men i 1915 kun 8 reder beboet. Tilbagegangen skyldes bl. a. en ildebrand i 1906, hvorved seks gaarde og et par huse brændte, og man da paa en del andre bygninger foruden de nye lagde tegl, hvorved man forstyrrede storkerederne. (Hornborg mellem Ølholm og Horsens skal i meddelerens barndom have haft mange Storke). (1915).

Vejle by. De sidste aar har der kun været een beboet rede; for en del aar siden to par. (1915).

Randbøldal. En rede paa fabrikken (1·4). (1915).

Egtved sogn. 6 beboede reder 1911, ligesaa i flere aar. (1911).

I den faunistiske litteratur findes der flere meddelelser fra Horsens-Vejleegnen². Alle omtaler den stærke aftagen. Faber siger om Hansted, at der i hans drengaar fandtes en stor mængde reder, men nu er de taget betydeligt af. Georgsen meddeler, at der har været adskillige reder i Thyrsted, medens der nu kun er en enkelt (ca. 1900). Om antallet af reder i Ølholm er meningerne noget delte. Faber angiver antallet til ca. 30, heraf 7 paa een gaard. Collin anfører: »at Faber 12. Juni 1894 talte 21 beboede Reder i Landsbyen Ølholm i Veile-Egnen.« Kristensen skriver, at der findes »hved 50 Storkereder — et Par Gaarde har 7 hver og enkelte Huse 3 hver.« — Han tilføjer: »Det er ikke let at se, hvad der betinger, at Storkene absolut vil bo i Ølholm; man har gjort

¹ P. Herschend: Iagttagelser over Danmarks Fuglefauna. Horsens. 1884.

² A. H. Faber: »Optegnelser om Vejle- og Horsensegnens Fuglefauna i Aarene 1875—1897.« Aarhus 1898.

Jonas Collin: III. Suplement. 1895.

K. Kristensen: Nogle ornitholog'ske Optegnelser fra Uldum-Egnen. (Optegnelser fra 25 Aar). »Flora og Fauna«. I. 1899.

Fr. Georgsen: Nogle ornithologiske Notitser fra Horsensegnen. »Flora og Fauna.« III. 1901.

Forsøg paa at faa dem til at bygge i de nærliggende Gaarde, kaldet Hovgaarde; men der vil de ikke være, uagtet disse Gaarde ligger nærmere ved Kjæret end Byen.«

Antallet af ynglende par har vel svinget en del i de forskellige aar, hvorved disse noget divergerende angivelser er fremkommet. Muligvis er ubeboede reder talt med af K. Kristensen og af meddele- leren 1915 (H. P. Hansen).

K. Kristensen meddeler endvidere, at ældre folk har fortalt ham, at Uldum tidligere »for et halvt Hundrede Aar siden« har haft mange storkereder; »men nu er der kun faa.« »I Hesselballe er der kun én Storkerede, og den har været der i over halvtreds- sindstve Aar, dog ikke paa samme Hus, ja end ikke altid paa samme Gaard.«

Faber siger om Vejle: »I Vejle By findes flere beboede Reder.«]

Vejlby sogn. I mange aar var der fire par ynglende storke i sognet, saa sank det til tre par; 1911 kun to par ynglende og i 1912 kun eet par. I 1915 ynglede to par i Trelde, ved reden i Egeskov var der et par, som ikke ynglede, og i Vejlby kom kun nu og da en enkelt Stork til en gammel rede. (1912 og 1915).

Gaarslev sogn. Een rede beboet 1915 paa Hølsgaarde kro. (1·2). (1915).

Hjarup sogn. Der meddeles herfra, at Storkene er taget en del af i antal i de senere aar; det ynglende antal i 1911 kendes ikke. (1911).

Kolding og omegn. I 1911 beboet rede i Eltang og vist som sædvanlig i Vonsild og andre landsbyer paa egnen. (1911).

Dons (Alminde sogn). I 1915 een rede i byen (1·4). Der skal ikke være sket nogen forandring i løbet af de sidste 4 aar.

Lunderskov. Der skal paa egnen have været en del ynglende Storke tidligere; i 1911 fandtes næppe nogen mere eller kun enkelte. (1911).

6. LÆSØ, ANHOLT OG SAMSØ.

Læsø. Den yngler ikke her, og der menes, at den aldrig har ynglet der. Enkelte somre har man vel set et par Storke slaa sig ned paa øen, men de forlader den igen efter faa dages ophold. (1915).

Anholt. Har ikke ynglet her i mandsminde; jævnlig foraar og efteraar paa gennemrejse. (1911).

Samsø. Omkring Koldby fandtes i 1911 en enkelt rede paa een kvadratmil. For blot ti aar siden skal den have været af træffe ynglende i ret stort antal. Som aarsag til dens aftagen angives dræning og mosekultivering. (1911).

7. FYN MED OMLIGGENDE ØER.

Bogenseegnen. I 1911 fandtes en rede paa Harritslevgaard, Sandholdt, Hugget m. fl. steder; kun een beboet rede hvert sted. (1911).

Husby sogn. Een rede beboet i S. Aaby 1915 (1·2), fra denne rede blev hannen skudt. Der har kun været denne rede i en del aar. (1915).

Gamborg sogn. En rede i Gamborg til ca. 1908.

Uddy sogn. En rede i Rodnæs til ca. 1908. (1915).

Klinte-Grindløse kommune. 1915 een rede i Grindløse (1·4); tidligere har der været 7—8 storkereeder i kommunen. Der findes ikke saa lidt eng og mose.

Otterup by og sogn. I 1911 fandtes, saa vidt det vidstes, kun een rede beboet; aftaget i antal. (1911).

Morild og Rude by, Vigerslev by og sogn. Havde i 1911 fem beboede reder; tidligere har der her været mange flere beboede reder.

Næsbyhoved-Broby sogn. I 1915 fandtes een rede beboet i Broby og een i Næsby, hver med tre unger (2·3); desuden er der forsvundet et par fra een rede i Højrup; een rede i Kirkendrup blev flyttet til en anden gaard paa grund af tagarbejde og beboedes da ikke i 1915; een rede blev forladt i Næsby i 1913 og een til ligeledes i Næsby paa grund af forstyrrelser ved katte i 1915; een rede i Broby forladt ligeledes i 1915.

I omegnen fandtes en rede paa Anderupgaard beboet saavel 1911 som 1915 (1·3); i 1911 een beboet rede i Vildestoft og en i Lumby; i 1915 endvidere een beboet i Otterup. Adskillige reder skal i de sidste aar være bleven forladt i omegnen. (1911 og 1915).

Frøbjerg og Orte sogne. Hverken i 1911 eller i 1915 fandtes nogen ynglende her; der findes en rede i hvert sogn, som undertiden har en enkelt eller et par Storke paa besøg; men de yngler her ikke mere. (1911 og 1915).

Assens og omegn. Ingen ynglende i 1911 og 1915.

Flemløse og omegn. Herfra meddeles i 1912: »Storken har de senere Aar været i stærk Aftagen; men i Aar (1912) synes det modsatte at være Tilfældet. Her er kommen 3 nye Reder i Aar her i Omegnen.« I en mils omkreds nævnes da een rede hvert af følgende steder: Søholm (ny 1912), Højbjerg, Naarup (ny 1912), Brahesholm (ny 1912), Ørsted, S. Søby, Flemløse, Voldtofte Mark, Ellegaard, Strandby, Sarup, Veringe by — ialt tolv beboede reder. Bregnemose havde kun en enlig Stork i en rede. (1912).

Helnæs. Ingen ynglende i aarene 1911—1915. Ældre folk husker flere ynglende par, men der har vist aldrig været særlig mange. (1915).

Pederstrup og omegn. Den fandtes her i 1911 kun enkelte steder ynglende. (1911),

Allested. »Efter de store Ildebrande i Allested By i Aaret 1908, hvor 5 Gaarde og 1 Hus gik op i Luer, har Storkenes Antal været i betydelig Aftagende. Ved Ildebranden omkom vistnok flere Storke. Præstegaarden, som ogsaa brændte, skal i sin Tid alene have haft 26 Storkereeder; men Aaret før Branden var der nok kun

11 à 12 beboede Reder paa den, — nu blot 1 paa den ny Præstegaard.«

1913: 21, 1914: 17 og 1915: 16 beboede reder. (1915).

Nyborg og omegn. I Hjulby har der været to reder beboet tidligere, i 1911 een, i 1915 ingen beboet her; reden paa Skalkendrup præstegaard beboet saavel i 1911 som i 1915 (1·3); Juelsborg hovedgaard har tidligere haft en rede. I 1911 fandtes endvidere een rede hvert af følgende steder: en gaard ved Nyborg, Lamdrup, Ørbæk og Frørup, og det formodes, at ogsaa andre landsbyer i omegnen har en enkelt rede. (1911 og 1915).

Kerteminde og omegn. Een rede beboet paa Lundsgaard i 1911 og 1912. En rede paa Hverringe havde i 1911 ikke yngel, da der først var een, siden tre Storke; derimod var der yngel 1912; i 1915 kun beboet af en enlig Stork. Der findes ingen ynglende mere i egnen; men gamle reder ses i Stavre, Maale, Viby, Salby og Martofte. (1912 og 1915).

Gudme og omegn. I 1911 een rede beboet hvert af følgende steder: Gudme, Brudager og Brændeskov. En rede paa Broholm har tidligere været beboet, siden ca. 1900 har den været ubeboet enkelte aar, i 1912 saaledes kun en enlig Stork her. (1912).

Korinth og omegn. En rede paa Brahetrolleborg beboet i 1911 og 1915 (1·3); een paa Lydingegaard beboet 1911, men forladt i 1915; een i Østerhæsing by beboet 1915 (1·3). (1911 og 1915).

Millinge og omegn. I 1911 iagttoges ingen ynglende Storke paa egnen. (1911).

Faaborg by. 1911 een rede beboet. (1911).

Nakkebølle og omegn. En rede, der i 1911 var beboet paa Nakkebøllegaard, fandtes ikke 1915. I egnen saas 1915 Storke hyppigere end tidligere aar; men hvor de ynglede, vides ikke.

Vester Skjerninge. Der har tidligere været tre ynglende par paa egnen (i Vester Skjerninge (til 1907), i Ollerup (til 1910) og i Vester Aaby), men ingen mere. I 1915 forsøgte et par at slaa sig ned paa V. S. præstegaard, hvor de byggede rede, men forlod denne før æglægning. (1911 og 1915).

Taasinge. Findes ikke ynglende. (1911 og 1915).

Langeland. I Tranekjær een rede beboet 1911; der skal findes ca. 10 reder jævnt fordelt over hele øen, men der skal have været flere tidligere. Efteraarstrækket falder over øen. (1911).

Ærø. Fra Rise og Søby sogn meddeles i 1911, at der kun er ganske faa. Meddeleren gør opmærksom paa, at øens tre noer er blevet udtørret, og mener, at dette er aarsagen til dens aftagen paa øen. 1915 meddeles der, at der i Bregninge sogn findes een rede i Leby (1·4), og at i mands minde har der været reder paa følgende steder: Bregninge præstegaard, Søbygaard, Søby kro, Vindeballe (1), Stokkeby (1) og muligvis i Marstals omegn. (1911 og 1915).

8. SJÆLLAND MED OMLIGGENDE ØER.

Helsingør og omegn. I den nærmeste omegn findes ingen reder; paa Valdemarslund ved Kvistgaard og i Skibstrup fandtes i 1911 een rede hvert sted. (1911 og 1915).

Hillerød-Frederiksværkegnen. Fra denne del af Nordsjælland haves meddelelse om, at reder var beboet følgende steder 1915, een rede hvert sted: Ølsted (i et træ, 1·5), Grønholt kirke (1·2), Hillerødsholm, Nysøgaard i Hammersholt, Frerslev by (1·3), Ladegaardsmøllen (Herløv sogn), Gjørlose, Strø præstegaard, Pibemøllen (Helsing sogn) (1·4), vest for Helsing, i et træ nord for Helsing, Asminderød kirke (1·3), Vandmosegaard (Græsted sogn) (1·5), Hulerød (1·4), Grønnæssegård (Torup sogn), i et træ ved Tibirke gamle kirke; desuden to reder i Lille Lyngby sogn (2·4). (Ialt 18 reder). Tidligere har der været en rede hvert af følgende steder: Esrom kloster, Hammersholt (Herløv sogn) til 1914 (nytækning af huset forstyrrede reden), Trollesminde (Frederiksborg slotsogn) til ca. 1915, Sophienborg (Tjæreby sogn) til ca. 1905, Helsinge præstegaard til ca. 1913, Sandviggaard (Hillerød overdrev) til ca. 1905, Tjæreby til ca. 1905 (rede i et træ, som staar endnu), St. Lyngby til 1915, da reden stod tom, Nejede (Alsønderup sogn). Rønnehus (Tjæreby sogn) til ca. 1905, Stenholt mølle (Nøddebo sogn) til 1905, Gurrehus forpagtergaard, Skævinge provstegaard. (Ialt 13 reder). (1915).

Hjørlande og omegn. Hjørlande, Sundbylille og Slagslunde havde hver en rede 1915 (3·4), de samme reder skal ogsaa have været beboet i 1911; ingen forandring i de sidste aar. (1911 og 1915).

[Før 1907 har der vist været een rede til, se »D. o. F. T.« II. p. 34].

Søllerød. 1915 een rede beboet.

Holte, Birkerød og Klampenborg nærmeste omegn. Ingen ynglende storke. (1911 og 1915).

Hellerup og egnen nord for København. Hr. viceinspektør H. Winge meddeler: »Storken var i 1860erne og 70erne almindelig i Omegnen; siden er det gaaet jævnt tilbage for den, og nu er den ganske faatallig. I 60erne har jeg set den spadsere i Græsset i en stor Have ved Triangelen paa Østerbro (hvor nu Østre Elektricitetsværk ligger); den nærmeste Rede, paa denne Kant af Byen, var dengang paa Vangegaarden, tæt N. for St. Vibenshus. Senere blev Øregaard og Rygaard de nærmeste Redesteder. derefter Bavnegaard S. for Gjentofte. I en Række Aar har Gjentofte Kirke baaret den nærmeste Rede.« Reden paa Gjentofte kirke¹ beboet 1911 og 1915 (1·4). (1911 og 1915).

Frederiksberg og egnen syd for København. I 1915 en rede i zoologisk have og paa Frederiksholms teglværk. (1915).

¹ Aabenbart et meget gammelt redested; se »St. Hans-Aftens-Spil«, 1802, »De kørende«.

Amager. Paa Løjtegaard en beboet rede til 1896, dette er vist nok det sted, hvor den senest i mands minde har ynglet paa Amager. Ved denne gaard findes den eneste mose af nogen betydning paa Amager. (1911 og 1915).

Østrupegnen (ved Viksø). En rede fandtes i 1915 beboet hvert af følgende steder: Østrupgaard, Herringløse (i en poppel), Sengeløse præstegaard (i en elm) og Ledøje præstegaard. (4·3). I aftagende. (1915).

Lejre og omegn. I 1911 var der beboet en rede i Allerslev, Helvigmagle og Rorup, medens en rede hvert af følgende steder var ubeboet: Ousager, Skovhustrup, Ledreborg og Buske. (1911).

Borup og Viby sogn. 1915 een rede i Svenstrup have (Borup sogn 1·3) og een rede i Viby sogn; i løbet af de sidste tre aar er der forsvundet to reder i Borup sogn; tidligere ogsaa en rede paa Vibygaard. (1915).

Skibby og omegn (Horns herred). 1911 fandtes der een rede hvert af følgende steder: Skibby sogn, Selsø hovedgaard, Pagterold, Skuldelev, Svanholm og Egholm. Ca. 1870 var der paa Selsø hovedgaard henimod 40 reder!

Ourø. Yngler ikke paa øen, men ses hyppigt om sommeren.

Holbækgnen. 1915 en rede nær Holbæk i et piletræ (1·3), denne rede har været der i de sidste ni aar; Løvenborg slot (1·3, ingen unger 1914), Vognserup hovedgaard (1·3, forstyrret i 1914), N. Jernløse præstegaard (een unge, som døde 1915; 3 unger 1914), Søndersted by (1·4) og Ondløse præstegaard (1·2, tre unger 1914) havde hver een beboet rede i 1915. I 1911 fandtes ingen reder i Søstrup sogn, een i Merløse sogn og een i Sdr. Jernløse sogn. Den er i stærk aftagen paa egnen; følgende steder er rederne forsvundet i løbet af de sidste aar (1915): Toftholm hovedgaard (Mørkøv sogn), Butterup præstegaard, Storgaarden (Tudse sogn) og Tudse. (1911 og 1915).

Tølløse forpagtergaard. 1915 een beboet rede.

Kalundborg og omegn. Før en ildebrand i 1901 havde Kalundborg to beboede reder, efter branden kun een; denne var beboet i 1911, men efter 1913 ikke mere. Paa Lerchenfeldt findes een rede, som har været her i mindst 25 aar, i 1911 forsvandt den ene Stork, yngel i 1915 (1·3). Volderup har haft en rede i en gammel pil; da denne faldt for nogle aar siden, forsvandt Storkene (1911). Kallerup har tidligere haft en rede. Paa Refsnæsgaarden fandtes en rede ca. 1870—75, og ligeledes fandtes for mange aar siden en rede paa Asnæsgaarden. Tømmerup sogn har ingen storke mere; ca. 1902 fandtes en rede paa kirken, derfra blev den flyttet til en poppel, men nu findes den ikke mere. (1911 og 1915).

Sorøgnen. I 1911 fandtes følgende steder en beboet rede; Bromme sogn, Næsby, Munkebjergby og Brandstrup. Tersløse havde 1915 een rede [1·3]. I 1915 fandtes een beboet rede paa Bjernedegaarden (NØ. for Sorø), een paa Petersminde (Stenlille) og een i toppen af en stynet poppel i Gyrstinge (NV. for Ringsted).

»I de senere aar er enkelte (ikke parrede Storke) jevnlig sete havende Tilhold enkelte Steder i kortere eller længere Tid.« (1911). (1911 og 1915).

[Orla Bock meddeler 1900 om Ringstedegnen¹: »Hvid Stork bliver for hvert Aar sjældnere. Her findes nu i en Mils Omkreds af Byen næppe 5 Storkereder.«]

Slagelseegnen. I 1911 fandtes en beboet rede hvert af følgende steder: Aarslev, Gudum, Hallelev, Skørpinge og Hejninge. Den udeblev i 1911 flere steder, hvor den ellers plejede at komme, f. eks. i Sønderup præstegaard. Den er i aftagende paa egnen. (1911).

Korsøregnen. I 1911 en rede i Frølund, Taarnholm og Lille Egede. Den fandtes kun i ganske enkelte af de reder, hvor den ellers tidligere fandtes. (1911).

Skelskøregnen. I 1911 fandtes en rede hvert af følgende steder: Tjæreby præstegaard, Tystofte, Snedinge (pr. Rude) og Spjelderupgaard (pr. Rude). (1911).

Omø. Findes ikke ynglende her. (1911).

Haslev og omegn. I 1911 en rede beboet hvert af følgende steder: Sneslev, Eskildstrup, Skuderløse (to reder), Broksø, Konradsfeldt, Hæsedegaard, St. Rodegaard, Simendrup, Slethavegaard i Nielstrup, Brødebæk; i Nielstrup by ynglede den til ca. 1909 og i Haslev by til ca. 1905. Der er meget stærk tilbagegang i antal. (1911).

[O. Helms meddeler fra Hasleveggen²: »I stort Tal ynglede Storcken ikke ved Haslev, men Reder fandtes dog enkeltvis rundt om paa Gaarde og Kirker, saaledes paa Statafgaarden i Frerslev, Sofiendal og paa Frerslev Kirke. Ved Levtofte NV. for Haslev ynglede i flere Aar et Storkepar paa en Poppel.«]

Stevns herred. I 1911 stod flere reder tomme, som ellers var beboet tidligere; en beboet rede i Strøby, Gjørsløv, Hellested og Smerup. I 1915 fandtes der kun een rede beboet paa egnen (1·3). (1911 og 1915).

Fakseegnen. I 1915 vist ikke andre end følgende tre reder beboet: Margretelund (1·2), Rønnede kro (1·2) og Jomfruens Egede. Ved tagomlægning er en rede forsvundet paa Rosendal; ellers ingen forandringer de sidste aar. (1915).

[H. Arctander skriver fra Stevns fra aarene 1884—1909³: »Yngler adskillige Steder«.

I »Næstvedegnens Fugle«⁴ staar der om *Ciconia alba*: »er som overalt i Danmark aftaget betydeligt i Antal i de senere Aar og er nu sjælden i Næstvedegnen. Indtil 1870 ynglede en Koloni paa c. 20 Stkr. i en Skov ved Gunderslevholm, nu er der kun et enkelt

¹ Orla Bock: Ornithologiske Notitser fra Ringstedegnen. »Flora og Fauna.« II. 1900.

² O. Helms: Iagttagelser af Fugle i Hasleveggen 1894—1908. »D. o. F. T.« X.

³ H. Arctander: Iagttagelser af Stevns Fugleverden. 1884—1909. D. o. F. T.« IV.

⁴ »Næstvedegnens Fugle« (Viborg. 1893).

Par tilbage (Kaas). I Fiurendal Skov har et Storkepar ligeledes opslaaet deres Bo i en stor Eg (R. Olsen).⁴]

Toksværd sogn. Sparresholm har haft en beboet rede i hvert tilfælde siden ca. 1900; beboet ogsaa 1911. (1911).

Sjællands sydspids. Af meddelelser herfra fremgaar, at i 1911 havde Studby, Ornebjerg (Frøbjærggaard), Ørslev (Rynkebjærggaard) og Kjøng by hver een rede, fra disse steder vides intet fra 1915. I 1915 var der en rede beboet hvert af følgende steder: Valdemarsgaard i Nedervindinge sogn (var ogsaa beboet 1911, 1915 oprindeligt fem unger, to døde (1·3) i et træ), Lekkende gaard (1·3, oprindeligt 4, een kastet ud), Beldringe (1·2), Snesere (1·4), Hundstrup (1·3) og Sværdborg (1·4). — Storkene er forsvundne fra følgende steders reder: Engelholm (1915 en enlig Stork), Lilliendal (i 1911 var her tre par Storke, hvoraf dog kun eet par havde unger), Iselingen, Øster Egesborg præstegaard, Mærn (beboet endnu 1911), Ugledige, 3 par fra Allerslev og omegn, Sallerup (1915 første aar uden unger), Bakkebølle (i et træ) og Neble (1915 første aar uden unger). I omegnen af Petersgaard pr. Langebæk findes ingen storkereder. (1911 og 1915).

[K. Barfod meddeler¹ fra 1885—90 herfra, at Storken »træffes hist og her ynglende paa og ved Bondegaaarde i Landsbyerne, f. Ex. i Sallerup, Nedervindinge og Bakkebølle. Paa de to sidste Steder findes Rederne anbragte i Træer. Den yngler ogsaa paa Udbygningerne til Herregaardene Iselingen, Lilliendal, Lekkende og paa Østeregesborg Præstegaards Lade, dog kun ét Par hvert Sted. Paa et Hus i Ørslev Mose har der i mange Aar ynglet et Par, men kort efter dets Ankomst i Foraaret 87 døde Hannen.«]

Møen. I Borre sogn fandtes i 1911 een rede i Raaby paa en poppel, i 1915 beboedes den ikke mere. I 1911 ynglede den i Kjeldby sogn; og i Damsholte sogn fandtes i 1911 en rede paa Marienborg, som var over 20 aar gammel. Tidligere har den været almindelig. (1911 og 1915).

Bogø. Ikke ynglende siden 1900; før den tid har et par i i hvert tilfælde forsøgt at slaa bo der. (1911 og 1915).

9. LOLLAND—FALSTER.

Guldborg og omegn. Storken yngler ikke her og ses kun yderst sjældent. Den nærmeste rede, der huskes, skal være nedenævnte i Saxeboing. Storken skal dog tidligere have været almindeligere. (1911 og 1915).

Saxeboing og omegn. Her var en rede (paa en skorsten) beboet til ca. 1907; dette skal være den eneste rede i egnen siden ca. 1890. (1911).

Nysted og omegn. I egnen om Musse findes ingen Storke; i Vanlore fandtes i 1911 een beboet rede. (1911 og 1915).

¹ Kristen Barfod: Sydsjællands Fugle. Aalborg. 1892.

Nakskov og omegn. I 1911 fandtes een rede paa Færge-landsgaarden og een paa Baadsgaard (Græshave sogn), begge med unger. Store strandensarealer findes her. (1911).

Stadager sogn (Falster). Her fandtes i 1911 paa Vennerslund avlsgaard een beboet rede, som havde været benyttet gennem en aarrække. I 1915 ingen ynglende mere; en sjælden gang ses en Stork flyve hen over Guldborgsund i April og i August.

Stubbekøbing og omegn. I 1911 var en rede paa Næs-gaard endnu beboet, ikke beboet i 1915; i en periode før ca. 1900 var der paa denne gaard ingen Storke, men saa igen tidligere beboet. Indenfor en linie Næsgaard—Oure—Aastrup—Horbelev—Eged—Karleby—Corselitze findes nu ingen ynglende. Paa Carlsfeldt var en rede beboet i 1911, nu ikke mere. Ligeledes har Dalbygaard tidligere haft en beboet rede. Paa Liselund findes endnu een rede beboet 1911 og 1915 (1·4); enkelte aar har der her kun været en enlig Stork, naar magen nemlig var blevet bortskudt i omegnen. Engene med smaasøerne er kultiverede i løbet af de sidste aaringer. Foruden den nævnte rede paa Liselund findes der paa Nordfalster næppe mere end en enkelt rede til. (1911 og 1915).

Nykøbing og omegn. I 1911 var en rede beboet i Kringlenborg (Idestrup sogn). (1911).

Gjedser og Falsters sydlige sogne. Ingen ynglende her, tidligere hist og her f. eks. Højet by og Nøjsomhed (Idestrup sogn). (1911 og 1915).

10. BORNHOLM.

Findes ikke ynglende her, men ses nu og da paa træk. Den hades paa øen, da den menes at bringe krig og ufred. Et enkelt par skal have ynglet paa øen tidligere, f. eks. for ca. 35 aar siden paa Vallensgaard pr. Almind; men meget sjældent har et par slaæet bo der, at dømme efter meddelelserne, som næsten alle gaar ud paa, at den aldrig har beboet øen¹.

Af ovennævnte meddelelser mener jeg da at kunne uddrage følgende resultater.

Storken findes over hele Danmark, naar undtages Bornholm, Læsø, Anholt, Fanø, Taasinge og de fleste mindre øer. Nordgrænsen findes nu ved Gaardbogaard (57° 35' nordbredde mod 57° 38' nbr. tidligere (Bunken)). Men tætheden af ynglende storkepar er meget forskellig.

I al almindelighed kan der siges, at Lolland—Falster kun har yderst faa beboede reder og øjensynligt ikke i mands minde har haft mange ynglende Storke; at Sjælland ogsaa kun har

¹ J. C. H. Fischer: Iagttagelser over Bornholms Fugle. »Naturhistorisk Tidsskrift.« 3. R. II. 1863—64. »D. o. F. T.« 1. 1906 · 07.

forholdsvis faa; at Fyn synes at have noget flere; og at Jylland i Vendsyssel og Hanherred, enkelte steder i Østjylland og i det sydvestlige Jylland endnu huser en ret pæn storkebestand. Overalt findes der strækninger, hvor der nu er faa eller ingen ynglende Storke; og i det hele taget er udbredelsen i de enkelte egne af landet mærkværdig sporadisk.

Dernæst maa det fremhæves, at landet over har der i løbet af de sidste ti aar fundet en rivende tilbagegang sted¹. Naar vi fraregner de indifferente meddelelser, saadanne som hverken melder om aftagen, tiltagen eller stilstand fra den undersøgte egn, saa viser det sig, at af resten angiver ca. 85⁰/₀ aftagen. Dansk ornithologisk litteratur fra de sidste halvhundrede aar melder ligeledes om aftagen fra de egne, hvorfra der haves sikre oplysninger.

Det er vanskeligt at dømme noget om, hvorvidt den almindelige aftagen er større i nogle dele af landet end i andre. I sidste udgave af Naumanns Naturgesch. der Vögel Mitteleuropas, staar der (p. 304): »In Dänemark ist er seit Jahrzehnten nicht mehr so zahlreich vertreten wie früher, aber immer noch, besonders auf den Inseln, ein häufiger Vogel.« Udtalelsen om øerne passer i hvert tilfælde ikke nu og sikkert heller ikke i begyndelsen af 90erne. Som nævnt er Storken særdeles faatallig paa Lolland-Falster. Det eneste sted paa øerne, hvorfra der er kommet meddelelse om et antal paa et enkelt sted (by eller sogn) af over fem par er Allested paa Fyn.

Da flertallet af de meddelelser, som angiver fasthed i antallet i de senere aar, er fra Jylland, da tætheden af reder her er størst (saaledes angives flere sogne i Jylland at have over fem beboede reder), og da der her endnu findes ret store kolonier (Ribe, Varde, Vissing, Veddum), tror jeg at kunne sige, at Storken er aftaget mindst i Jylland i de senere aar²; velsagtens vil den ogsaa holde sig længst her, ligesom den sorte Stork. En sammenligning af de meddelelser fra 1911 og 1915, som supplerer hinanden, viser det samme, og størst nedgang paa Lolland-Falster.

En betragtning af nedgangen i de kolonier, som er omtalt i

¹ Af de i meddelelserne nævnte ca. 1200 reder, omtales de ca. 600 som ikke længer beboede (i 1911 eller 1915).

² Jonas Collin angiver i II. Suppl. 1888, at Storken navnlig var aftaget i Jylland.

litteraturen (siden 1895) eller i meddelelserne er interessant. Egentlig er udtrykket »koloni« kun rigtigt for de mindre landsbyers vedkommende, men jeg har dog her medtaget alle de steder, hvor der paa et forholdsvis lille omraade findes eller fandtes en del ynglende par.

Deres historie vises for (ca. 1895—1915) anskueligt ved omstaaende grafiske fremstilling, som jo klart viser en udpræget nedadgaaende tendens, — selv om kurvernes forløb selvfølgelig er bestemt ved for faa meddelelser til at kunne give et billede af detaillerne i nedgangen. Nærmere omtale af kolonierne findes i de enkelte meddelelser; her skal kun tilføjes, at selv om ildebrande har haft nogen nedgang til følge i et par af dem, er der dog nedgang at iagttage enten i aarene før eller i aarene efter brandene; saa disses indflydelse har ikke i længden været dominerende.

Flere kolonier er ganske forsvundet i løbet af de sidste halvhundrede aar, f. eks. kolonien paa Selsø hovedgaard, i Gunderslevholm skov, i en skov i Køgeegnen og i Lyngby (Himmerland).

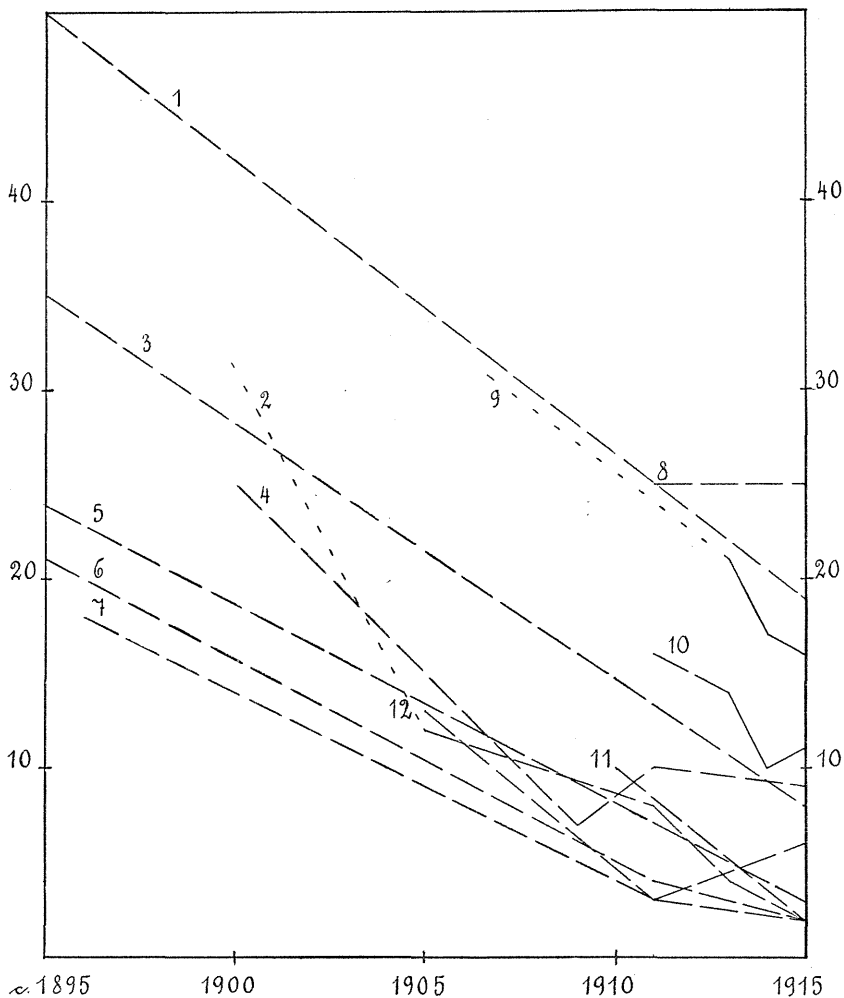
Der er i de senere aar iagttaget en svag stigning nogle faa steder her i landet (Vissing, Viborg, Flemløse); dette fremgaar af et par af kurverne paa fremstillingen og af oplysninger af ældre data. Men det har ogsaa vist sig et par steder (Dronninglund, Hjerm), at der et enkelt aar kan være et lille opsving paa nogle faa par, for saa igen i følgende aar at blive efterfulgt af en nedgang. Disse sporadiske opblusninger er kendt flere steder i storkens udbredningsomraade (se nedenfor). Nogle faa steder her i landet har der i de senere aar ikke været sporet nogen forandring i storkenes antal (Varde f. eks.).

Det lader til, at det var med aaret 1856, at ulykkerne kom ind over Danmarks storkebestand. Der skal det aar kun være kommet et mindretal af Storke til landet, ankomsten og afrejsen syntes ganske unormale og flere af de ankomne storke ynglede ikke. Det er særlig J. C. H. Fischer, som meddeler en hel del enkeltheder fra dette og de følgende aar. Meddelelserne stammer især fra Dronninglund.

Grunden til den pludselige nedgang i 1856 angives jo sædvanlig at være en massedrukning i middelhavet, talrige døde fandtes »langs dette Havs Kyster«. Danmark staar ikke isoleret med hensyn til en saadan pludselig nedgang. Sverige følger

med i 1856; herfra omtaler S. Nilsson en koloni ved Ørup (Benestads sogn), som til 1856 havde ca. 80 par, men i 1856

Antal reder.

Grafisk fremstilling af den aftagen af ynglende par, som har fundet sted i nogle danske storkekolonier (fra ca. 1895 til 1915).

1. Veddum, 2. Thorsager, 3. Ølholm, 4. Dronninglund, 5. Vesterbølle, 6. Langholt, 7. Viborg, 8. Varde, 9. Allested, 10. Vissing, 11. Taanum, 12. Nørre-Vosborg.

kun $2\frac{1}{2}$ par og i 1857 6 par; denne stærke aftagen skulde have været mærkbar overalt. Newton skriver: »In that country

(Poland) its numbers are said to have greatly diminished since about 1858, when a disastrous springstorm overtook the home-ward-bound birds. The like is to be said of Holland since about 1860.« Og i Naumann staar der angaaende samme senere: »Schwere Unwetter während der Reise mögen bisweilen Massenunfälle verursachen und dann einen plötzlichen Rückgang bedingen. So wollen Schiffer im Frühjahr 1855 auf dem Mittelmeer zahllose Storchleichen treibend gesehen haben, und mehrere Jahre später sollen Scharen von einem Orkan in den atlantischen Ozean verschlagen und dort ertrunken sein.«

Vi staar altsaa overfor det mærkelige, at i 1855, 1856, 1858 og 1860 skulde storme have ødelagt de hjemdragende storke-skarer (i Middelhavet og i Atlanterhavet). Man kommer til at se en del mere skeptisk paa den angivne aarsag efter, at H. Chr. C. Mortensens ringmærkningsforsøg efterfulgt af tyske og ungarske har givet os nogen indsigt i Storkens trækveje. Desværre har jeg intetsteds i litteraturen kunnet finde førstehaands iagttagelser (om de i det hele taget eksisterer) angaaende den omtalte massedrukning. Men S. Nilsson siger dog allerede 1858, at hele historien om drukning, orkaner etc. ikke er tilstrækkelig bevist.

Man har endelig tidligere iagttaget og optegnet en lignende pludselig nedgang. Esaias Fleischer meddeler saaledes (efter Martinets »Katekismus der Natur«), at i Nordholland fandt der i 1769 en kolossal nedgang sted i storkeantallet, og de for-aarsagede tab var endnu i 1780 ikke ganske erstattet; dengang fandt man aarsagen deri, at Storkene paa grund af mildt vejr var blevet for længe i landet om efteraaret og vinteren forud. Fleischer tilføjer: »samme Formindskelse af disse Fugle er og sporet hos os.«

Jeg skal derpaa i det følgende nævne de aarsager, som er blevet fremført som forklaring paa Storkens gradvise aftagen; men jeg vil dog her fremhæve, at hverken kulturarbejder, jagt el. l. forklarer de pludselige nedgange, som er omtalt ovenfor. Angaaende aarsagen hertil kan man kun gætte (paa f. eks. epidemier i vinteropholdsstedet) eller ane kræfter, som mennesket endnu ikke har klarlagt.

Der er næppe nogen af de mange faktorer, som i vor tid griber forvandlende ind i et lands fuglefauna, der er mægtigere end menneskets arbejder med jorden og dens plantevækst. Nu

er det dog en kendt sag, at adskillige fugle kan afpasse sig efter de forandringer i naturen, som mennesket har skabt. Storken synes til en vis grad at kunne dette; og der er da ogsaa oftere blevet peget paa, at den i visse egne synes at være blevet mere tørlands- end sumpfugl, naar forholdene fordrede det. De fleste indsendere af meddelelser hælder til den anskuelse, at Storkens aftagen her i landet er grundet paa de sidste halvhundrede aars store kulturarbejder med enge, moser, søer, nor o. l.

Jeg skal, inden jeg anfører et par smaastykker fra meddelelserne, først henvise til, at man tidligere har undret sig over, at Storken totalt eller partielt manglede i egne, hvor lokaliteterne syntes forbavsende gode for den, og den desuden fandtes almindelig i nærliggende egne. Det vil følgelig ikke være ganske let at sige, hvad det er, storken fordrer af en egn for at slaa sig ned i den, eller hvad den mangler, naar den forlader en egn.

Hr. T. Strange, Helnæs, skriver, at han kan »see en stor Tilbagegang i Storkenes Antal, selv paa Steder, hvor Localiteterne aldeles ere de samme som i min Barndom.« »Engarealerne (Omgivelserne) begge Steder (ved Hansted og Vissing) ere aldeles de samme nu som før; men desuagtet er Antallet af Storkene gaaet meget tilbage. Grunden til, at Antallet af Storkene formindskes Aar for Aar, er ikke begrundet i, at Localiteterne for denne Fugl forandres til Skade for den, Grunden maa søges andetsteds, nærmest hvor Storken opholder sig om Vinteren. — For fire Aar siden kom jeg her til Helnæs; kun c. 100 Alen fra min Ejendom begynder den store Strandeng, »Maen« kaldet, c. 600 Td. Land; ude i de mange Vandhuller (fersk Vand) paa »Maen« findes en Mængde af Frøer, men i min Tid har der ikke ynglet et eneste Par Storke; om Foraaret kan man see nogle enkelte Storke trække over Helnæs. Efter ældre Folks Sigende har der før ynglet flere Par Storkeher — to Steder havde de endog Rede i Træer — men efter hvad jeg kan forstaa ikke særlig mange.« Hr. S. M. Saxtorph, København, skriver: »Mindst af alt tror jeg paa, at jordenes og engenes dræning i hvert fald paa disse egne skulde betyde noget. Her er overalt i Nordsjælland saa rigeligt med enge, moser og søer, at her maa være masser af føde for Storkene. Som bevis paa, at Storkene godt kan forsvinde fra en egn, uden at selve egnen undergaar

væsentlige forandringer, skal jeg nævne hele terrænet i ca. 1—2 miles omkreds fra Arresø, hvorfra mange Storke er forsvundne; men egnen er ikke forandret. Et andet sted er den store, ganske vist udtørrede, Søborg sø med mægtige engstrækninger, her findes ikke en rede.«

Som et eksempel andetsteds fra skal jeg nævne, at Hr. O. Gylling tilskriver mig, at Storken paa Ascania-nova (Taurien, Sydrusland) er aftaget stærkt, trods det, at der for fuglenes skyld er blevet udgravet en hel del smaasøer med gode lokaliteter for Storken. I forskellige ornithologiske tidsskrifter findes der omtalt lignende tilfælde.

Der er ingen tvivl om, at skydevaaben, særlig i de sidste aaringer, har tyndet en del ud blandt vor storkebestand. Det er vel ikke almindeligt her i landet at massemyrde Storke, men det er kendt nok, at adskillige, trods den totale fredning ifølge jagtloven, skydes, især paa de større godser, ved fiskedamme og i begyndelsen af andejagten landet over, naar den sent om aftenen hjemvendende storkefamilie trækker langs aar og bække og da er et udmærket maal for den skuffede andejæger. De fleste af vore Storke, der falder for skydevaaben, forsvinder dog paa trækket. Som bekendt er den ikke fredet i alle de egne, den passerer her i Europa og længere mod syd¹. Det er sikkert betydelige mængder, der maa lade livet, fordi den nu engang blandt jægere er ilde set som vildtttyv.

Da de gamle Storke skal holde meget fast ved hjemstedet, har en bortskydning jo saa meget des mere at sige. Som et eksempel paa, at den bortskydes ret intenst mod syd, skal jeg nævne, at »Deutsche Jägerzeitung« 1911 angiver, at der i jagtsæsonen 1910—11 i Plesz alene blev skudt 119 Storke.

Selvfølgelig har ogsaa Storken maattet give et mægtigt kontingent til damehattene; dette vises blodig tydeligt ved en angivelse som den, at en enkelt fugleskindhandler i Petrograd i 1898 afsatte 2000 storkeskind — blandt meget andet!

Den ornithologiske litteratur indeholder en hel del om den nytte, Storken gør ved at fortære Vandregørshopper (i Ungarn, Andalusien, Syd-Afrika m. fl. st.). I de senere aar skal man anvende bl. a. arsenikpræparater til ødelæggelse af græshoppesværme, og dette skal da ogsaa dræbe mangfoldige af de mange forskellige fugle, som slaar ned i græshoppesværme, der er

¹ Dog fredet i Syd-Afrika (nominelt!).

blevet oversprøjtede med giften. Her i landet er der iagttaget Storke, som vendte syge og tilsyneladende forgiftede tilbage fra trækturen.

Europæernes fremtrængen i Afrika bliver da maaske til syvende og sidst den vigtigste aarsag til Storkens aftagen i vor tid.

Man har fremhævet, at det, at straatagene paa landet ombyttedes med tegl- og paptage, skulde være en af aarsagerne til den stærke aftagen. Man behøver dog blot at henvise til byer som Ribe, Varde o. s. v. med de mange reder for at vise, at denne aarsag næppe spiller nogen rolle i det lange løb, selv om det ikke kan nægtes, at gamle storkepar jo kan være saa konservative, at de vil bo paa straatage. Fra enkelte sider er det meddelt, at reder er blevet nedrevet af husejere, fordi disse ikke kunde finde sig i storkenes urenlighed, eller fordi de mente, at storkene ødelagde tagene, enten det nu var paptage, der blev oprevet i tagrygningen af Storkenes kløer, eller det var straatage, som storkene pillede materiale af til deres reder. Selvfølgelig vil dette og tillige, at forfaldne reder ikke erstattes af brugbare, være af ret stor virkning. Enkelte steder skal en- somme stridbare Storke i flere aar kunne holde en rede mod søgende storkepar; dette er dog vist forholdsvis sjældent og kan i længden ikke have nogen betydning. Der findes baade for 1911 og 1915 adskillige meddelelser om enlige Storke, som bebor en rede et enkelt aar. Det er endvidere blevet fremhævet som noget nyt, at enlige Storke bliver i Afrika om vinteren (= vor sommer). Man mener, at det er unge, endnu ikke kønsmodne individer. Ved tyske og ungarske ringmærkningsforsøg er det bevist, at unge Storke kan træffes i Afrika i vor sommer, men ogsaa paa de hjemlige ynglepladser. En meddeler nævner, at han kender reder, som er blevet forladt af Storkene, fordi træer er vokset op og har bredt grene ud over reden; Storken ynder aaben redeplads og vid udsigt.

En fuglearts udbredelse er i grænseegnene af dens udbredningsomraade ofte fluktuerende — baade med hensyn til selve grænsen og med hensyn til individantallet.

Man har tænkt sig, at det saaledes kun skulde være et forbigaaende fænomen, at Storken aftog; herpaa kunde Fischers iagttagelser fra Dronninglund mellem 1856 og 1872 tyde; i denne aarrække steg nemlig antallet af ynglende par igen til det tid-

ligere antal; en lignende iagttagelse findes anført hos Naumann fra Ditmarsken (gældende for aarene omkring 1890); en stigning skal ogsaa have fundet sted i Skaane omkring 1843 og i aarene efter 1856 (Nilsson) og senere mellem 1895 og 1905 (Westerlund); i Danmark synes i hvert tilfælde nogle egne ogsaa at have haft en opgang i 90erne og lidt senere; og en svag, sporadisk stigning, som den jeg har nævnt ovenfor her fra Danmark, er ogsaa iagttaget f. eks. i Ungarn, Bøhmen og Schweiz.

Men derimod, at det kun skulde være noget forbigaaende med nedgangen, maa indvendes, at Storkens mægtige aftagen de sidste aartier, i sammenligning med hvilken de oftest sporadiske stigninger er for intet at regne, slet ikke er noget særlig dansk fænomen, eller et fænomen, som kun finder sted paa de yderste grænser af udbredningsomraadet; f. eks. har der været meget stor nedgang i Sverige; antallet af storkereeder er i Bayern i løbet af syv aar gaaet ned til ca. $\frac{1}{3}$ af det tidligere antal; i Sachsen var antallet af beboede storkereeder i 1913 sunket ned til næppe mere end 21; og lignende meddelelser haves fra andre egne af Tyskland, fra Ungarn, fra Sydrusland m. fl. st.

Det ser ud til, at en pludselig stor nedgang efterfølges af en langsom opgang i antallet af ynglende par. Dette er jo meget naturligt, da de tilbageblevne har bl. a. bedre livsbetingelser end tidligere. De sporadiske stigninger har sikkert deres aarsag i rent lokale forhold (f. eks. stærkere forfølgelse i een egn end i en anden) eller i variationer i frugtbarheden og bekræfter kun reglen om aftagen.

Ud fra det foregaaende kan vi da sige, at en snart jævn, snart ujævn, op- og nedgaaende, men dog i det store og hele stadig tilbagegang har vist sig i store dele af Storkens udbredningsomraade i løbet af de sidste ca. 60 aar, at aarsagerne hertil er flere, maaske endogsaa nogle af mennesket uafhængige; men at de aarsager, som mennesket har skabt, for en meget stor del bunder i vor tids stedse voksende mangel paa veneration mod den levende, overleverede natur. Endvidere, at denne tilbagegang sandsynligvis hurtigst vil blive mest følelig i grænseegnene af udbredningsomraadet mod nordvest, hvorfor vor storkebestand vil være stærkt truet; og at den da ogsaa i virkeligheden i løbet af de sidste aaringer er formindsket meget foruroligende, ja, sine steder helt forsvunden.

Det spørgsmaal paatrænger sig da en, om det vil være

muligt her i landet at gøre noget for at bevare Storken som dansk ynglefugl saa længe som muligt og i nogenlunde samme mængde som nu. Men man maa jo desværre ved betragtning af de foreliggende kendsgerninger indrømme, at det vil være meget lidt, man vil kunne udrette her i landet. Muligvis kan der gøres noget ved at opfordre landbefolkningen til at værne om Storken, og maaske noget ved lovbestemmelser om, at storkereder ikke maa nedrives, og hvis dette er nødvendigt ved nybygning etc. da forpligtelse for ejeren af bygningen til at anlægge en ny rede. Skærpede bestemmelser i jagtloven nytter dog sikkert ikke meget. Jeg skal forøvrigt ikke nærmere komme ind paa den meget forsømte fredning af fugle her i landet, men blot gøre opmærksom paa, at for at forsøge paa at bevare Storken som dansk ynglefugl maa der sikkert gribes virksomt og hurtigt ind — vi har ikke raad til i dansk natur at miste flere af de fuglearter, som i vor fauna repræsenterer eventyret, kraften, fornemheden.

ANDRE BIOLOGISKE BIDRAG.

I meddelelserne fra 1915 er der en del oplysninger om ungerne antal i rederne. Besvarelsene stammer fra Juli maaned (enkelte er dog indkommet lidt senere), den tid, da ungerne er ved at være paa vingerne; man tager da næppe meget fejl i at slutte, at det angivne antal unger er blevet flyvefærdige. Ganske enkelte meddelere angiver æggenes antal, og om der er kastet æg eller unger ned¹.

Fordelingen af unger i rederne i Juli maaned 1915 viser sig da at være saaledes:

Antal unger pr. rede	I	II	III	IV	V	Kvotient (unger pr. rede)
Antal reder i Jylland	1	18	29	23	2	3,09
— — paa Fyn		1	6	2		3,11
— — paa Sjælland		5	16	11	2	3,29
— — i hele landet	1	24	51	36	4	3,16
Angivelse i %	0,86	20,69	43,97	31,08	3,45	

¹ Om de meget omdisputerede »storketinge« er der ikke meddelt noget.

Til en bedømmelse af en mulig forskel i frugtbarhed i landets forskellige dele er 116 reders ungeantal dog for lille et materiale.

For storken som for andre dyr gælder, at nogle aar synes at byde den bedre ynglebetingelser (hvilke det nu end er) end andre aar, saaledes at der fremkommer variationer i dens frugtbarhed. Det synes saaledes at fremgaa af meddelelserne, at 1911 og 1914 var uheldige aar, medens 1912 og 1915 var gode, frugtbare aar. I litteraturen her fra landet er det kun lykkedes mig at finde en enkelt angivelse angaaende dette. I 17. aargang af »Dansk Jagttidende« findes en meddelelse om, at flertallet af storkereder i 1893, der var et tørt, varmt aar, i Jylland kun indeholdt en enkelt flyvefærdig unge.

Hr. H. Brink, Tarm, meddeler, at en rede, hvori der var lagt tre æg, blev flyttet hen paa bygningens anden ende; storkene kastede de tre æg ud og lagde fem i stedet; heraf kom fem unger, men den ene blev kastet ned. Hr. premierløjtnant Scholten meddeler, at i Neble (Sydsjælland) blev en enlig hun fordrevet fra reden af en anden enlig hun, og der blev ialt lagt syv æg af de to hunner (der var ingen hanner ved reden); ingen unger blev udruget.

De allerfleste reder er anbragt paa tagene af huse eller paa skorstene; men en del findes dog, saavel i Jylland som paa øerne, især paa Sjælland, anbragt paa træer nær bebyggede steder. Overalt i Storkens udbredningsomraade træffes nogle ynglende i træer, undertiden tæt op ad eller i skove (i kolonier); men dette bliver sjældnere og sjældnere. Der er en enkelt meddelelse i det indsendte materiale om et usædvanligt redested, idet der i Nordjylland i Fjellerad by og uden for Gunderup findes reder bygget paa toppen af telefonpæle (hr. S. J. Sørensen og hr. R. Christiani 1915). Mellem Skals og Løvel var der (i hvert tilfælde 1913 og 1914) en beboet storke-rede paa et ganske lavt vogterhus nær Skalsaaen.

Fra Tyskland og Østrig—Ungarn haves meddelelser om, at der er egne, hvor Storkene hvert aar paa træk overnatter i bestemte skovstrækninger. Hr. Jæger Andersen, Tranekjær paa Langeland, meddeler, at efteraarstrækket ofte falder der over øen, og at han flere gange har set »mange Hundrede sidde her i Skovene for Natten«. Hr. lærer H. P. Hansen, Ølholm, meddeler, at han som dreng ofte i skovene langs bækken mellem

Honum og Kalhauge (vest for Horsens) saa Storke søge nattehvide i hundredevis. I det hele taget ses der her i landet nu og da større flokke af storke i August¹, naar de bryder op til afrejsen; men store flokke er dog vist sjældnere at dømme efter de faa meddelelser, som er indkommet herom. Herpaa tyder ogsaa den gamle folketro, at storkeflokke varslede krig (vist særlig jysk folketro); hvis det var et fænomen, som gentog sig aarligt og almindeligt, vilde en saadan tro selvfølgelig ikke være opstaaet.

Hr. oberstløjtnant Kalkau har meddelt, at han har set Storke samle sig til trækket ved Dronninggaard og Langholt (Vendsyssel), ved Herning og ved Randsfjord (Fredericiaegnen). Sidstnævnte sted saa han 18. August 1906 Storke trække mod sydøst i to parallelle rækker med ca. 50 i hver, en for en med en afstand af 3 alen mellem hver, ikke højt oppe; og ligeledes her saas 16 August 1907 storke paa træk med samme formation og flugtretning, men kun ca. 20 stkr. Hr. H. Brink, Tarm, saa 12 August 1915 30 storke forsamlede dersteds. Pens. lærer P. M. Pedersen meddeler, at han som ung i Jylland ofte saa flokke op til 50 stkr. I »Dansk Jagttidende« 17. aarg. meddeles, at der 1899 paa nogle enge nord for Aarhus saas en flok paa henvend 400 stkr. Og i »Flora og Fauna« 1902 findes en notits om, at der paa Ærø 1902 i August saas flokke paa indtil 58 stkr. I »Fuglene ved de danske Fyr« 1909 og 1910 meddeles der, at i slutningen af August er der ved Gjedser fyr og Gjedserrev fyrskib set Storke vandrende mod syd eller sydøst, en enkelt flok paa ca. 500 stkr. Det synes af ovennævnte at fremgaa, at en del af vore Storke forlader landet over de sydlige øer.

Foranstaaende arbejde er baseret paa de oplysninger, som privatforeningen »Ornithologia« begyndte at indsamle i 1911(—12) og fortsatte i 1915. Det blev overdraget mig at sammenstille det indvundne materiale. Foruden gennem udsendelse af spørgeskemaer og privat henvendelse pr. brev, er der i enkelte dag- eller ugeblade blevet gjort opmærksom paa, at meddelelser om Storkens udbredelse vilde være kærkomne. Det er klart, at et arbejde, der i den grad er kompilatorisk som dette, maa indeholde

¹ I sommertiden kan man undertiden træffe vagabonderende Storke, selv større flokke kan forekomme. Dette er ogsaa kendt fra andre egne af dens udbredningsomraade.

fejl; men jeg maa dog fremhæve, at ofte har det været muligt at kontrollere meddelelserne ved hinanden, og oftest har de vist sig at stemme overens; der er gjort opmærksom paa et par uoverensstemmelser i meddelelserne. Jeg tror derfor at kunne sige, at fejlene er saa smaa og ubetydelige, at de ikke kan have nogen betydning for helhedsbilledet af Storkens udbredelse og aftagen her i landet. Det er mit haab, at fejl i dette arbejde vil blive meddelt mig og yderligere meddelelser indsendt, saa de huller, som der visselig er nok af, kan blive udfyldt og fejlene korrigerede.

Det er mig her en glæde paa foreningens vegne at kunne bringe en tak til alle de mange, der har støttet med bidrag eller paa anden maade; en særlig tak maa bringes seminarie-lærer J. Jeppesen, Ranum, for de mange oplysninger, som han gennem seminarieelever har skaffet fra Jylland, og Sagfører Th. Alving, Sæby, for oplysninger fra Vendsyssel. Ved afdøde professor Hector Junger sens velvilje har jeg kunnet gennemse Zoologisk Museums manuskripter med ornithologisk indhold.

Meddelelser er indsendt af:

N. Ahlmann-Lorentzen, Langholt; C. Ahnholm, lærer, Allested; Th. Alving, sagfører, Sæby; R. Andersen, lærer, Tersløse; N. Andersen, plantør, Bøtøgaard; Andersen, jæger, Trane-kjær; C. E. Andersen, præst, Glenstrup; N. J. Andersen, pens. lærer, Vejle; N. A. Andersen, lærer, Ølgod; H. Arctander, kredslæge, Storehedinge; T. Bang, overlærer, Nykøbing F.; Bang, Sparresholm; J. Bang, skovrider, Hillesvig; Juel Hofman Bang, Broholm; I. Baadsgaard, lærer, Lovns; K. Barfod, præst, Hjølunde; Barfod, parcellist, Viksø; C. Benzon, jagtjunker, Regstrup; Borne, lærer, Frøbjerg; H. Birch, Dronninglund; A. P. Bendixen, postmester, Vestervig; J. Brandt, gaardejer, Frejlev; H. Brink, gaardejer, Tarm; J. Brüel, plantør, Nordby; A. Bruun, Tjæreborg; J. Bruun, lærer, Aalestrup; V. Bølling, skovrider, Millinge; Bøgh, skovrider, Troense; Buus, proprietær, Ourø; S. Bønnerup, lærer, Faarup; M. Carstens, assistent, Vissing; R. Christiani, Aalborg; Christensen, lærer, Egtved; P. Christensen, jæger, Søbygaard; Christensen, skytte, Langebæk; C. Christiansen, lærer, Malling; C. Christiansen, læge, Skelskør; fru K. Clausen, Ribe; J. C. Clausen, præst, Korinth; C. Cridland, dyrlæge, Holbæk; Dreyer, skovrider, Nyborg; Ellehammer, skytte, Stege; Elmqvist, tandlæge, Vordingborg; E. Erichsen, apoteker, Videbæk; Eskesen, lærer,

Tim; Ewald-Hansen, konservator, Thisted; P. Frederiksen, lærer, Binderup; Rye Falkholt, lærer, N. Snede; J. Fog, lærer, Lunde; K. Galle, Haslev; N. Grønkjær, lærer, Thisted; A. Hagerup, arkitekt, Kolding; K. Hammer, stud. med., Holte; A. Hansen, cand. pharm., Holstebro; H. P. Hansen, lærer, Ølholm; J. Hansen, lærer, Haasum; Smidt Hansen, lærer, Sdr. Felding; O. Helms, overlæge, Nakkebølle; J. Helms, skovrider, Silkeborg; C. Heilmann, skovrider, Skanderborg; Henrichsen, lærer, Slagelse; L. Hoffmann, lærer, Varde; N. Hvass, Hellerup; P. Hviid, snedker, Laurbjerg; J. Irminger, stationsforstander, Assens; Iversen, skovfoged, Oreby; J. P. Jakobsen, lærer, Hjern; L. Jenssen-Tusch, skovfoged, Aakirkeby; Jensen, præst, Omø; P. E. Jensen, lærer, Jullerup; H. N. Jensen, præst, Læsø; Jensen, købmand, Marstal; P. Jensen, Uggerby; N. J. Jensen, lærer, Veddum; Jensen, lærer, Elsberg; Jensen, lærer, Aulum; J. Jeppesen, seminarielærer, Ranum; J. Jeppesen, lærer, Sejrslev; J. Jeppesen, forstander, Staby; P. Jespersen, stud. mag., København; Johnsen, lærer, Vejlbj; Th. Jørgensen, skorstensfejermester, Horsens; F. Jørgensen, proprietær, Bromme; Jørgensen, skytte, Langesø; N. Juncher, Birkerød; H. Kalkau, oberstløjtnant, Klampenborg; Kirch, Helsingør; O. Klem, apoteker, Hammel; M. Klinge, forretningsfører, Randers; Knudsen, lærer, Stenderup; A. Koefoed, revisor, København; R. Kondrup, cand. theol., Bogø; Th. N. Krabbe, læge, København; J. Krog Kristensen, lærer, Hvilshøj; L. Krogh, lærer, Thorsager; C. S. Larsen, forstkandidat, Faaborg; V. Larsen, skovrider, Ejby; J. Larsen, godsejer, Gaardbogaard; N. Laursen, lærer, Vesterbølle; H. Leth, inspektør, Ebberødgaard; C. Lippert, lærer, Musse; Lorentzen, forstkandidat, Pederstrup; H. O. Lund-Jensen, lærer, Vang; C. Madsen, lærer, Tømmerup; Madsen-Nyborg, lærer, Falling; P. Maigaard, lærer, Dons; C. Michaelsen, lærer, Skibby; H. Chr. C. Mortensen, overlærer, Viborg; Mundt, skovrider, Sorø; H. Møller, hofjægermester, Otterup; J. Møller, lærer, Næsbyhovedbroby; Neergaard-Petersen, proprietær, Vivebrogaard; Nellemann, skovrider, Stubbekøbing; A. V. Nielsen, læge, Holby; Nielsen, overjæger, Borup; Godske Nielsen, direktør, Silkeborg; Nielsen, lærer, Grindsted; G. Nielsen, tandlæge, Helsingør; Nissen, realskolebestyrer, Brædstrup; Nyholm, Liselund; R. J. Olsen, fuldmægtig, København; C. Olsen, plantør, Gjerrild; M. Olsen, læge, Anholt; P. M. Pedersen, pens. lærer, Kellerup; Provstgaard, gaardejer, Stauning; M. Petersen,

lærer, Ærø; E. Rasmussen, forpagter, Stege; A. K. Rasmussen, forstkandidat, Hverringe; C. A. Rasmussen, lærer, København; E. Rendtorff, lærer, Korsør; H. Riis, tandlæge, Hobro; A. Ring, Fjellerup; H. Rosenkrantz, baron, Guldborg; J. Rossen, læge, Bjerringbro; J. Rotthøll, godsejer, Børglum; N. H. Salling, forstander, Ribe; S. M. Saxtorph, stud. med., København; Saxtorph, Will., konsulent, Hillerød; Scavenius, cand. jur., Klintholm; G. Scholten, premierløjtnant, København; Sejr, lærer, Egeskov; A. E. Sibbernsen, apoteker, V. Skjerninge; T. Strange, landbrugs-kandidat, Helnæs; N. K. Sørensen, lærer, Askjær; C. Tauson, forstkandidat, Hesnæs; P. Thomsen, Gaardejer, Bisgaard, Samsø; Th. Thomsen, lærer, Hjørring; A. C. Thomsen, lærer, Dannerhøj; N. J. Thybring, lærer, Taanum; Thygesen, forstkandidat, Siam; Traustedt, læge, Gjedsted; H. Trier, lærer, Nyborg; N. Tulstrup, forpagter, Bjerringbro; V. Wahl, præst, Arninge; A. Valentiner, forpagter, Fakse; S. Vammen, lærer, Vissing; C. Weismann, skov-
 rider, Skørping; E. Wielandt, fyrmester, Skagen; H. Winge, vice-
 inspektør, Hellerup; Voetmann, proprietær, Karby; L. J. Øster-
 gaard, lærer, Blenstrup.

Foruden allerede nævnt litteratur har jeg benyttet følgende værker og tidsskrifter:

A. E. Brehm: Tierleben VI. 1911. — Esaias Fleischer: Forsøg til en Naturhistorie over Fuglene. 1796. — C. R. Hennicke: Handbuch des Vogelschutzes. 1912. — W. Kobelt: Die Verbreitung der Tierwelt. 1902. — Kolthoff och Jägerskiöld: Nordens Fåglar. 1898. — O. Leege: Die Vögel der Ostfriesischen Inseln. 1905. — Naumann: Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas. VI. 1896. — A. Newton: A Dictionary of Birds. 1893—96. — S. Nilsson: Skandinavisk Fauna. Föglarna. II. 1858. — Johan Palacký: Die Verbreitung der Vögel auf der Erde. 1885. — C. A. Westerlund: Skandinaviska Fåglarnas Fortplantningshistoria. 1903 og 1905. — H. Winge: Om jordfundne Fugle fra Danmark. (»Videnskabelige Meddelelser« 1903 og 1909). — W. Yarrell: A History of British Birds. IV. 1884—84. — K. A. Zittel: Palæozoologi III. 1887—90. — »Aquila«. — »Dansk Jagttidende«. — »Dansk ornithologisk Forenings Tidsskrift«. — »Flora og Fauna«. — »Ornithologische Monatschrift«. — »Verhandlungen der ornithologischen Gesellschaft in Bayern.« — »Videnskabelige Meddelelser fra dansk naturhistorisk Forening.«